

HAZRETİ YUSUF

İçlerinden bir sözcü dedi ki: "Eğer yaparsanız, öldürmeyin Yusuf'u, onu kuyunun derinliklerine bırakıverin de bir yolcu kafiləsi alsın."

(Yusuf Suresi, 10)

HARUN YAHYA

Hız. Yusuf, hayatı ve mücadelesi hakkında Kuran'da en detaylı bilgilerin verildiği peygamberlerden biridir.

Hız. Yusuf'un ve babası Hız. Yakub'un yaşıadığı olaylar, Kuran'ın Yusuf Suresi'nde anlatılır ve bu surenin hemen başında belirtildiği gibi "en güzel kıssalardan" biridir.

Hız. Yusuf, küçük yaşta iken kendisini kıskanan kardeşleri tarafından bir kuyuya atılmış, daha sonra köle olarak satılmış, sonra iftiraya uğrayarak uzun yıllar hapiste kalmış ve yıllar boyu bu gibi zorluklarla denenmiştir.

Ardından Allah, onu tüm bu sıkıntılardan kurtararak kendisine güç ve iktidar vermiştir. Hız. Yusuf'un tüm bu olaylar sırasında gösterdiği büyük sabır ve tevekkül, etrafındaki her insanın dikkatini çeken güzel ahlakı ve güvenilirliği, kendisine tuzak kuranlara karşı aldığı akılcı önlemler ve kurduğu "karşı tuzaklar", müminler için büyük hikmetler ve örnekler taşımaktadır.

İşte bu nedenle, bu kitapta Hız. Yusuf'un hayatı ve mücadelesi incelenmekte; Yusuf kıssasının incelik ve hikmetleri açıklanmakta ve her okuyucu, Hız. Yusuf'unki gibi bir iman, akıl ve ahlaka ulaşmak için gayret etmeye çağrılmaktadır.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Bu kitap Harun Yahya'nın konuyla ilgili olarak daha önce kaleme aldığı eserlerinden önemli bölümlerin derlenmesi ile oluşturulmuştur. Amaç, okuyucuların Harun Yahya serisinin tamamını okuyabilmesidir.

Cep Kitapları Serisi hazırlanırken, Türk halkının içinde bulunduğu ekonomik durum göz önüne alınmış, bu duruma uygun fiyatlarla okuyucuya hizmet etmek amaçlanmıştır. Bu seri hazırlanırken kendisinden alıntılar yapılan kitapların orijinallerine, Harun Yahya'nın eserlerini satan tüm kitapçılardan veya www.harunyahya.org internet sitesinden ulaşabilirsiniz.

OKUYUCUYA

- Yazarın eserlerinde evrim teorisinin çöküşüne özel bir yer ayrılmasının nedeni, bu teorinin her türlü din aleyhtarı felsefenin temelini oluşturmasıdır. Yaratılışı ve dolayısıyla Allah'ın varlığını inkar eden Darwinizm, 140 yıldır pek çok insanın imanını kaybetmesine ya da kuşkuya düşmesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu teorinin bir aldatmaca olduğunu gözler önüne sermek çok önemli bir imani görevdir. Bu önemli hizmetin tüm insanlarımıza ulaştırılabilmesi ise zorunludur.
- Belirtilmesi gereken bir diğer husus, bu kitapların içeriği ile ilgilidir. Yazarın tüm kitaplarında imani konular, Kuran ayetleri doğrultusunda anlatılmakta, insanlar Allah'ın ayetlerini öğrenmeye ve yaşamaya davet edilmektedir. Allah'ın ayetleri ile ilgili tüm konular, okuyanın aklında hiçbir şüphe veya soru işareti bırakmayacak şekilde açıklanmaktadır. Bu anlatım sırasında kullanılan samimi, sade ve akıcı üslup ise kitapların yediden yetmişe herkes tarafından rahatça anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu etkili ve yalın anlatım sayesinde, kitaplar "bir solukta okunan kitaplar" deyimine tam olarak uymaktadır. Dini reddetme konusunda kesin bir tavır sergileyen insanlar dahi, bu kitaplarda anlatılan gerçeklerden etkilenmekte ve anlatılanların doğruluğunu inkar edememektedirler.
- Bu kitap ve yazarın diğer eserleri, okuyucular tarafından bizzat okunabileceği gibi, karşılıklı bir sohbet ortamı şeklinde de okunabilir. Bu kitaplardan istifade etmek isteyen bir grup okuyucunun kitapları birarada okumaları, konuyla ilgili kendi tefekkür ve tecrübelerini de birbirlerine aktarmaları açısından yararlı olacaktır.
- Bunun yanında, sadece Allah rızası için yazılmış olan bu kitapların tanınmasına ve okunmasına katkıda bulunmak da büyük bir hizmet olacaktır. Çünkü yazarın tüm kitaplarında ispat ve ikna edici yön son derece güçlüdür. Bu sebeple dini anlatmak isteyenler için en etkili yöntem, bu kitapların diğer insanlar tarafından da okunmasının teşvik edilmesidir.
- Kitapların arkasına yazarın diğer eserlerinin tanıtımlarının eklenmesinin ise önemli sebepleri vardır. Bu sayede kitabı eline alan kişi, yukarıda söz ettiğimiz özellikleri taşıyan ve okumaktan hoşlandığını umduğumuz bu kitapla aynı vasıflara sahip daha birçok eser olduğunu görecektir. İmani ve siyasi konularda yararlanabileceği zengin bir kaynak birikiminin bulunduğu- na şahit olacaktır.
- Bu eserlerde, diğer bazı eserlerde görülen, yazarın şahsi kanaatlerine, şüpheli kaynaklara dayalı izahlara, mukaddesata karşı gereken adaba ve saygıya dikkat etmeyen üsluplara, burkuntu veren ümitsiz, şüpheli ve ye'se sürükleyen anlatımlara rastlayamazsınız.

HARUN YAHYA CEP KİTAPLARI SERİSİ .???????

HAZRETİ YUSUF

*Andolsun, Yusuf ve kardeşlerinde
soranlar için ayetler (ibretler) vardır.
(Yusuf Suresi, 7)*

HARUN YAHYA
Eylül, 2002

YAZAR HAKKINDA

Harun Yahya müstear ismini kullanan yazar, 1956 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Daha sonra İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ve İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğrenim gördü. 1980'li yıllardan bu yana, imani, bilimsel ve siyasi konularda pek çok eser hazırladı. Bunların yanı sıra, yazarın evrimcilerin sahtekarlıklarını, iddialarının geçersizliğini ve Darwinizm'in kanlı ideolojilerle olan karanlık bağlantılarını ortaya koyan çok önemli eserleri bulunmaktadır.

Yazarın müstear ismi, inkarcı düşünceye karşı mücadele eden iki peygamberin hatıralarına hürmeten, isimlerini yad etmek için Harun ve Yahya isimlerinden oluşturulmuştur. Yazar tarafından kitapların kapağında Resulullah'ın mührünün kullanılmış olmasının sembolik anlamı ise, kitapların içeriği ile ilgilidir. Bu mühür, Kuran-ı Kerim'in Allah'ın son kitabı ve son sözü, Peygamberimiz (sav)'in de hatem-ül enbiya olmasını remzetmektedir. Yazar da, yayınladığı tüm çalışmalarında, Kuran'ı ve Resulullah (sav)'ın sünnetini kendine rehber edinmiştir. Bu suretle, inkarcı düşünce sistemlerinin tüm temel iddialarını tek tek çürütmeyi ve dine karşı yöneltilen itirazları tam olarak susturacak "son söz"ü söylemeyi hedeflemektedir. Çok büyük bir hikmet ve kemal sahibi olan Resulullah (sav)'ın mühürü, bu son sözü söyleme niyetinin bir duası olarak kullanılmıştır.

Yazarın tüm çalışmalarındaki ortak hedef, Kuran'ın tebliğini tüm dünyaya ulaştırmak, böylelikle insanları Allah'ın varlığı, birliği ve ahiret gibi temel imani konular üzerinde düşünmeye sevk etmek ve inkarcı sistemlerin çürük temellerini ve sapkın uygulamalarını gözler önüne sermektir.

Nitekim Harun Yahya'nın eserleri Hindistan'dan Amerika'ya, İngiltere'den Endonezya'ya, Polonya'dan Bosna Hersek'e, İspanya'dan Brezilya'ya, Malezya'dan İtalya'ya, Fransa'dan Bulgaristan'a ve Rusya'ya kadar dünyanın daha pek çok ülkesinde beğeniyle okunmaktadır. İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Urduca, Arapça, Arnavutça, Rusça, Boşnakça, Uygurca, Endonezyaca, Malayca, Bengoli, Sırpça, Bulgarca, Çince, Kishwahili (Tanzanya'da kullanılıyor), Hausa (Afrika'da yaygın olarak kullanılıyor), Dhivelhi (Mauritius'ta kullanılıyor), Danimarkaca ve İsveççe gibi pek çok dile çevrilen eserler, yurt dışında geniş bir okuyucu kitlesi tarafından takip edilmektedir.

Dünyanın dört bir yanında olağanüstü takdir toplayan bu eserler pek çok insanın iman etmesine, pek çoğunun da imanında derinleşmesine vesile olmaktadır. Kitapları okuyan, inceleyen her kişi, bu

eserlerdeki hikmetli, özlü, kolay anlaşılır ve samimi üslubun, akılcı ve ilmi yaklaşımın farkına varmaktadır. Bu eserler süratli etki etme, kesin netice verme, itiraz edilemezlik, çürütülemezlik özellikleri taşımaktadır. Bu eserleri okuyan ve üzerinde ciddi biçimde düşünen insanların, artık materyalist felsefeyi, ateizmi ve diğer sapkın görüş ve felsefelerin hiçbirini samimi olarak savunabilmeleri mümkün değildir. Bundan sonra savunsalar da ancak duygusal bir inatla savunacaklardır, çünkü fikri dayanakları çürütülmüştür. Çağımızdaki tüm inkarcı akımlar, Harun Yahya külliyatı karşısında fikren mağlup olmuşlardır.

Kuşkusuz bu özellikler, Kuran'ın hikmet ve anlatım çarpıcılığından kaynaklanmaktadır. Yazarın kendisi bu eserlerden dolayı bir övünme içinde değildir, yalnızca Allah'ın hidayetine vesile olmaya niyet etmiştir. Ayrıca bu eserlerin basımında ve yayınlanmasında herhangi bir maddi kazanç hedeflenmemektedir.

Bu gerçekler göz önünde bulundurulduğunda, insanların görmediklerini görmelerini sağlayan, hidayetlerine vesile olan bu eserlerin okunmasını teşvik etmenin de, çok önemli bir hizmet olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu değerli eserleri tanıtmak yerine, insanların zihinlerini bulandıran, fikri karmaşa meydana getiren, kuşku ve tereddütleri dağıtmada, imanı kurtarmada güçlü ve keskin bir etkisi olmadığı genel tecrübe ile sabit olan kitapları yaymak ise, emek ve zaman kaybına neden olacaktır. İmanı kurtarma amacından ziyade, yazarının edebi gücünü vurgulamaya yönelik eserlerde bu etkinin elde edilemeyeceği açıktır. Bu konuda kuşkusu olanlar varsa, Harun Yahya'nın eserlerinin tek amacının dinsizliği çürütmek ve Kuran ahlakını yaymak olduğunu, bu hizmetteki etki, başarı ve samimiyetin açıkça görüldüğünü okuyucuların genel kanaatinden anlayabilirler.

Bilinmelidir ki, dünya üzerindeki zulüm ve karmaşaların, Müslümanların çektikleri eziyetlerin temel sebebi dinsizliğin fikri hakimiyetidir. Bunlardan kurtulmanın yolu ise, dinsizliğin fikren mağlup edilmesi, iman hakikatlerinin ortaya konması ve Kuran ahlakının, insanların kavrayıp yaşayabilecekleri şekilde anlatılmasıdır. Dünyanın gündün güne daha fazla içine çekilmek istendiği zulüm, fesat ve kargaşa ortamı dikkate alındığında bu hizmetin elden geldiğince hızlı ve etkili bir biçimde yapılması gerektiği açıktır. Aksi halde çok geç kalınabilir.

Bu önemli hizmette öncü rolü üstlenmiş olan Harun Yahya külliyatı, Allah'ın izniyle, 21. yüzyılda dünya insanların Kuran'da tarif edilen huzur ve barışa, doğruluk ve adalete, güzellik ve mutluluğa taşımaya bir vesile olacaktır.

Bu kitapta kullanılan ayetler, Ali Bulaç'ın hazırladığı
"Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı" isimli mealden alınmıştır.

ARAŞTIRMA YAYINCILIK

Prof. Kazım İsmail Gürkan Cd. Hamam Sk.

N.2 K.6 Cağaloğlu/İSTANBUL

Tel: 0 212 511 72 30

Baskı Yeri

Uygun Basım ve Ticaret Ltd. Şti

Tel: 0 (212) 550 28 32

Yenibosna-İSTANBUL

www.harunyahya.org - www.harunyahya.net

İÇİNDEKİLER

Giriş	8
Yusuf Peygamberin Çocukluğu	11
Hazreti Yusuf'un Yeni Yaşamı	25
Hazreti Yusuf'un Zindan Günleri	39
Hazreti Yusuf'un Mısır'da Yöneticilik Dönemi	49
Hazreti Yusuf'un Gördüğü Rüyanın Doğrulanması....	74
Sonuç	81

GİRİŞ

Kuran Allah'ın insanlara rehber olması için indirdiği, içinde en doğru açıklamaların yer aldığı, insanlara müjdelere veren, onları uyarıp korkutan ve onlara Allah'tan bir rahmet olan tek hak kitaptır. Dolayısıyla insanların en öncelikli okumaları ve öğrenmeleri gereken kitap Kuran'dır.

Kuran'da Allah'ın hükümlerinin yanısıra pek çok konuda insanlara en doğru bilgiler aktarılır. Kuran'ın her ayeti hikmetlerle doludur.

Allah, Kuran'da geçmiş peygamberlerin hayatlarından bölümler anlatarak da bizlere önemli hikmetler öğretir. Her peygamber kıssası, bize hem imani dersler hem de içinde yaşadığımız toplumda ve devirde nasıl davranmamız gerektiğini gösteren örnekler içerir. Bu kıssaları detaylı olarak öğrenmek, hikmetlerini kavramaya çalışmak, bu kavrayış için Allah'a dua etmek, her Müslümanın görevidir.

Biz de bu kitapta geçmiş peygamberlerden Hz. Yusuf'un hayatını ve mücadelesini inceleyecek ve Allah'ın Hz. Yusuf hakkında bize öğrettiği bilgilerin hikmetlerini ele alacağız.

Hz. Yusuf'un bir özelliği, Kuran'da hayatı hakkında en çok detay verilen bir kaç peygamberden biri olmasıdır. Kuran'ın uzun surelerinden biri olan Yusuf Suresi'nin tamamına yakını, onun ve ailesinin hayatını anlatmaktadır. Surenin başlarında ise, Allah bu kıssanın önemli "ayetler", yani delil ve hikmetler içerdiğini şöyle bildirmektedir:

Andolsun, Yusuf ve kardeşlerinde soranlar için ayetler (ibretler) vardır. (Yusuf Suresi, 7)

Allah Kuran'da Hz. Yusuf'un hayatına pek çok detay ile yer verdiği göre, kuşkusuz müminlerin bu kıssadan alacakları pek çok ders vardır. Nitekim Yusuf Suresi'nin son ayetinde de, peygamber kıssalarının, “öz sahipleri”, yani imani akıl ve hikmete sahip olan, dünyanın özünü kavrayabilen müminler için önemli ibretler içerdiği tekrar vurgulanmaktadır:

Andolsun, onların kıssalarında “öz sahipleri” için ibretler vardır. (Bu Kur'an) düzüp uyduracak bir söz değildir, ancak kendinden öncekilerin doğrulayıcısı, herşeyin 'çeşitli biçimlerde açıklaması' ve iman edecek bir topluluk için bir hidayet ve rahmettir. (Yusuf Suresi, 111)

Peygamber kıssalarının hikmetlerinden biri de ayetlerin sadece geçtiği zamanın olaylarını anlatması değil, tüm zamanlarda, gelecekte de insanlara bazı dersler vermesi ve yaşanabilecek olaylara işaretlerde bulunmasıdır. “Yusuf Kıssası” da bu anlamda birçok mana taşır. Yusuf Peygamberin hayatına bakıldığında hemen her dönemde Müslümanların benzer zorluklar yaşadıkları, dini yaşamaayan kişiler tarafından bazı iftiralara maruz kaldıkları, sabretmeleri ve tevekküllü olmaları gereken çok fazla durumla karşılaştıkları görülür. Hz. Yusuf, küçük yaşta iken kardeşleri tarafından bir kuyuya atılarak ölüme terkedilmiş, daha sonra köle olarak satılmış, sonra iftiraya uğrayarak uzun yıllar hapiste kalmış, çeşitli zorluklarla denenmiştir. Müminler bu şekilde peygamberlerin yaşamlarına baktıklarında kendi yaşadıkları olaylarla çok büyük benzerlikler bulurlar. Bu, Allah'ın değişmez kanunudur, her dönemde müminlerin yaşadıkları benzeşmektedir. Allah'ın kanununda değişiklik olmayacağı birçok ayetle haber verilmiştir:

(Bu,) Senden önce gönderdiğimiz resullerimizin bir sünnetidir. Sünnetimizde bir değişiklik bulamazsın. (İsra Suresi, 77)

(Bu,) Allah'ın öteden beri sürüp giden sünnetidir. Sen Allah'ın sünnetinde kesinlikle bir değişiklik bulamazsın. (Fetih Suresi, 23)

Bunun dışında Allah Hz. Yusuf'a kurulan onca tuzaktan sonra; kuyuya atılmasından, iftiraya uğramasından, haksız yere zindanda tutulmasından ve yıllar boyu orada unutulmasından sonra onu hazinelerin başına geçirmiş; ona güç, mal ve iktidar vermiştir. Allah'ın kanunu her konuda olduğu gibi bu konuda da geçerlidir. Allah yaşadıkları zorlukların ardından müminleri felaha kavuşturacağına birçok ayetiyle vaat etmiştir.

Allah, içinizden iman edenlere ve salih amellerde bulunanlara va'detmiştir: Hiç şüphesiz onlardan öncekileri nasıl 'güç ve iktidar sahibi' kıldıysa, onları da yeryüzünde 'güç ve iktidar sahibi' kılacak, kendileri için seçip beğendiği dinlerini kendilerine yerleşik kılıp sağlamlaştıracak ve onları korkularından sonra güvenliğe çevirecektir. Onlar, yalnızca bana ibadet ederler ve bana hiçbir şeyi ortak koşmazlar. Kim bundan sonra inkar ederse, işte onlar fasıktır. (Nur Suresi, 55)

Diğer peygamber kıssalarını olduğu gibi Yusuf kıssasını okuyan müminler de pek çok müjdelere karşılaşır, birçok dersler alırlar. O halde her mümin bu kıssaları okumalı, onlardaki hikmetleri çözmeye çalışmalıdır. Yusuf kıssasını iyi anlamak inanan insanların hayatları boyunca ve hatta günlük yaşamlarında dahi kullanacakları bir tecrübe meydana getirecektir.

YUSUF PEYGAMBERİN ÇOCUKLUĞU

ÇOCUKKEN GÖRDÜĞÜ RÜYA

Yusuf Peygamber daha çocukken bir rüya görmüş ve rüyasının yorumunu babasına sormuştur. Babası Yakup Peygamber ise Hz. Yusuf'un rüyasıyla ilgili yorum yapmış ve onu güzel haberlerle müjdelemiştir. Ancak bununla birlikte rüyasını diğer kardeşlerine anlatmaması konusunda kendisini uyarmıştır. Bu olay Kuran'da şu şekilde geçer:

Hani Yusuf babasına: “Babacığım, gerçekten ben (rüyamda) onbir yıldız, güneşi ve ayı gördüm; bana secde etmekteyken gördüm” demişti. (Babası) Demişti ki: “Oğlum, rüyanı kardeşlerine anlatma, yoksa sana bir tuzak kurarlar. Çünkü şeytan, insan için apaçık bir düşmandır. Böylece Rabbin seni seçkin kılacak, sözlerin yorumundan (kaynaklanan bir bilgiyi) sana öğretecek ve daha önce ataların İbrahim ve İshak'a (nimetini) tamamladığı gibi senin ve Yakub ailesinin üzerindeki nimetini tamamlayacaktır. Elbette Rabbin, bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.” (Yusuf Suresi, 4-6)

Yusuf Peygamber babasına rüyasını anlattığında babasının rüyasını kardeşlerine anlatmaması konusunda onu uyarmasının sebebi, kardeşlerinin güven vermeyen tavrıydı. Yakup Peygamber ilim sahibi, ferasetli bir insan olduğu için oğullarının fitne çıkarmaya müsait olan karakterlerinin ve kıskanç yapılarının farkındaydı. Onları çok iyi tanıdığı

için Hz. Yusuf'a tuzak kurabileceklerini de tahmin etmekteydi. Bu nedenle Hz. Yakup şeytanın düşmanlığına dikkat çekmiş, Hz. Yusuf'a temkinli olmasını öğütlemiştir.

Bu kıssadan çıkarılacak bir ders Müslümanların fitne-ci ve münafık karakterli, din konusunda gevşek olan insanların yanında dikkatli olmaları, Müslümanlarla ilgili olabilecek güzel gelişmeleri böyle kişilere anlatmamaları gerektiğidir. Zira müminlerin nimete kavuşmaları, gelişmeleri, güçlenmeleri, iyi bir konuma gelmeleri samimi dindarları çok sevindirir, fakat kalbinde hastalık olan, münafık karakterli insanları çok rahatsız eder. Bu tür kişiler dinin ve müminlerin menfaatini istemeyecekleri için onların gelişmelerini engellemek ister ve hatta bunu yapabilmek için müminlere düşman olan kişilerle işbirliği dahi yaparlar. Münafık karakterli kişilerin bu durumunu Allah bir ayetinde şöyle haber vermiştir:

Sana iyilik dokunursa, bu onları fenalaştırır, bir musibet isabet edince ise: “Biz önceden tedbiri-mizi almıştık” derler ve sevinç içinde dönüp giderler. (Tevbe Suresi, 50)

Bu nedenle Müslümanları ilgilendiren güzel ve hayırlı olaylar gerçekleşmeden önce bu tarz insanlara söylenmemeli ve bu tarz kişilere karşı temkinli davranılmalıdır. Babasının Hz. Yusuf'a yaptığı uyarı bu konuya açık bir örnektir.

KARDEŞLERİNİN HZ. YUSUF'A KURDUKLARI TUZAK

Yakup Peygamber Hz. Yusuf'u uyarmakta haklıydı, çünkü kardeşleri onu ve küçük erkek kardeşlerini babalarından kıskanmaktaydılar. İçlerindeki bu kıskançlık öyle-

sine şiddetliydi ki, onları Hz. Yusuf'a tuzak kurmaya kadar götürdü. Bu da Hz. Yusuf'un kardeşlerinin İslam ahlakından uzak olduklarının ve mümin karakteri sergilemediklerinin bir diğer göstergesidir. Onların kurdukları bu tuzak ve Yusuf Peygambere yaptıkları Kuran'da şöyle anlatılır:

Onlar şöyle demişti: “Yusuf ve kardeşi babamıza bizden daha sevgilidir; oysa ki biz, birbirini pekiştiren bir topluluğuz. Gerçekte babamız, açıkça bir şaşkınlık içindedir.”

“Öldürün Yusuf'u veya onu bir yere atıp-bırakın ki babanızın yüzü yalnızca size (dönük) kalsın. Ondan sonra da salih bir topluluk olursunuz.”
(Yusuf Suresi, 8-9)

Ayetlerden açıkça anlaşıldığı gibi, kardeşlerinin Hz. Yusuf'a tuzak kurmalarındaki en büyük etken kıskançlıktı. Babalarının Hz. Yusuf'u ve kardeşini daha çok seviyor olduğunu düşünmeleri onları bu kıskançlığa itmekteydi. Yalnızca kendilerine yönelik bir sevgi istiyorlar; kendilerinin sayıca çok oluşları ve birbirlerini pekiştirmeleri nedeniyle sevgiye daha çok hak sahibi olduklarını düşünüyorlardı.

Elbette ki bu, son derece çarpık bir mantıktır. Çünkü Kuran'a göre müminlerin birbirlerini sevmedeki tek ölçüleri takvadır. Kim takvaca üstünse, kim Allah'tan daha çok korkuyor ve O'nun sınırlarını en titiz biçimde koruyorsa, kim en güzel ahlakı gösteriyorsa müminler doğal olarak en çok o kişiyi severler. İşte müminlerin sevgi anlayışları bu şekildedir. Açıktır ki, Yakup Peygamber de oğullarına sevgi yöneltirken bunu ölçü almıştır. Hz. Yusuf diğer oğullarından çok daha takva ve güzel ahlaklı olduğu için bu durumda onu çok sevmesi son derece

doğaldır. Fakat Hz. Yusuf'un kardeşleri bu bakış açısına sahip olmadıkları için, babalarının Hz. Yusuf'a ve kardeşine olan sevgisini de anlayamamışlardır. Bu da onların dinden uzak karakterlerinin önemli bir göstergesidir.

Dikkat çeken ayrı bir yönleri de, babaları hakkında kullandıkları saygısız üsluptur. Babaları seçkin bir peygamber olmasına, üstün bir akıl ve feraset (anlayış) sahibi olmasına rağmen onlar Hz. Yusuf'a ve kardeşine olan sevgisinden ötürü babalarının “şaşkınlık içinde” olduğunu iddia etmekteydiler. Bir peygambere karşı böyle pervasız bir üslup kullanmaları da onların imani zayıflıklarını göstermektedir. Ancak imanlarının zayıf olduğunu, hatta münafık karakterli olduklarını anlamak için daha kuvvetli bir delil vardır: Hz. Yusuf'u öldürmek istemeleleri... Allah'tan korkan, ahirette hesap vereceğine inanan, Allah'ın her an kendisini işittiğini ve gördüğünü bilen bir insanın Allah'ın haram kıldığı böyle bir fiile yanaşmayacağı ve hatta aklından dahi geçirmeyeceği son derece açıktır. Ancak bu kişiler babalarının kendilerini sevmesini sağlamak ya da kıskançlık duygularını tatmin etmek için, çözümü Hz. Yusuf'u öldürmekte ya da bir yere atıp bırakmakta bulmuşlardır.

Öldürmek zaten haramdır, ancak küçük yaşta bir çocuğu bir yere atıp bırakmak da çok vicdansızca bir harekettir. Bunu yapmayı düşünebilen insanlarda vicdan, merhamet gibi duyguların bulunmadığı son derece açıktır. Görüldüğü gibi, Hz. Yusuf'un kardeşleri acımasız ve zalimdirler.

Üstelik mantık örgüleri de çok bozuktur. Hz. Yusuf'a böyle bir kötülük yapıp, harama girdikten sonra hala “salihlerden olmayı” ummaktadırlar. Elbette ki bir insan bir

kötülük işledikten sonra Allah'tan samimi bağışlanma isterse, düzelmeyi ve salihlerden olmayı umabilir. Fakat bu kişiler yaptıklarının yanlış olduğunu bile bile, önce yapıp sonra da salihlerden olmayı planlamaktaydılar. İşte bu, onların sağlıklı bir muhakeme yeteneğine ve mümin karakterine sahip olmadıklarının bir başka delilidir.

Ayetin devamında en zor anında Allah'ın Hz. Yusuf'a yardım ettiği, içlerinden birine onu öldürmek yerine kuyuya atma fikrini ilham ettiği görülür.:

İçlerinden bir sözcü dedi ki: “Eğer (mutlaka bir şey) yapacaksanız, öldürmeyin Yusuf'u, onu kuyunun derinliklerine bırakıverin de bir yolcu kafilesi alsın.” (Yusuf Suresi, 10)

Görüldüğü gibi onlar Hz. Yusuf'la ilgili istedikleri planı yapsalar, her türlü tuzağı kursalar da aslında Yusuf Peygamber Allah'ın kendisi için belirlediği kaderi yaşamaktadır. Kimse kendisi için belirlenen kaderin dışına çıkamaz. Allah daha Hz. Yusuf doğmadan çok önce bu kaderi çizmiştir, Yusuf Peygamber de bu kaderi aynen yaşamıştır.

Bu arada bir konuyu daha hatırlatmak gerekir ki, Hz. Yusuf'un ölümünü engelleyen, onu kuyuya atma fikrini getirerek yaşamasını sağlayan kardeşi değil, Allah'tır. Allah dilemese kardeşi kuyuya atma fikrini düşünemez ve böyle bir fikir veremezdi. Ancak Hz. Yusuf'un kaderinde önce öldürülmesinin planlanması, sonra da vazgeçilip kuyuya atılması vardır. Bundan dolayı kardeşi böyle bir fikirle gelmiştir. Yoksa halk arasındaki yanlış kader anlayışında olduğu gibi kaderin değişmesi gibi bir durum kesinlikle söz konusu değildir. Yusuf Peygamberin kaderi tüm bu ayrıntılarla beraber yaratılmıştır. Kardeşlerinin onu

öldürmemeleri de onların bozulmuş bir planıdır. Ancak o planı da en baştan bozulmuş olarak yaratan Allah'tır.

Nitekim Allah bu planı, o daha henüz çocuk yaşta iken, gördüğü rüya aracılığıyla Hz. Yusuf'a bildirmiştir. Hz. Yusuf'un hayatı da, Allah'ın bildirdiği bu rüyayı doğrulayacak şekilde gelişmiştir. Allah kimi zaman dilediği kullarına bu şekilde gaybı haber verebilir. Peygamberimiz Hz. Muhammed'e de, Mekke'yi fethedip orada müminlerle birlikte güven içinde hac yapacağını bir rüya aracılığıyla bildirmiştir. Bu konudaki ayette şöyle buyrulmaktadır:

Andolsun Allah, elçisinin gördüğü rüyanın hak olduğunu doğruladı. Eğer Allah dilerse, mutlaka siz Mescid-i Haram'a güven içinde, saçlarınızı tıraş etmiş, (kiminiz de) kısaltmış olarak (ve) korkusuzca gireceksiniz. Fakat Allah, sizin bilmediğinizi bildi, böylece bundan önce size yakın bir fetih (nasib) kıldı. (Fetih Suresi, 27)

Allah'ın gaybı bildirmesinin ve olayların da tam bu şekilde gerçekleşmesinin sırrı, bizim için "gayb" olan herşeyin, Allah katında ezelde tespit edilmiş, yaşanmış ve bitmiş olmasıdır. Gayb insanlar için vardır. Zamandan ve mekandan münezzeh olan Allah ise herşeyi yaratan ve bilendir. Tüm zamanı ve tarihi de, tek bir an olarak yaratmıştır.

Kıssanın devamında Hz. Yusuf'un yaşadığı olayları incelerken de bu gerçek unutulmamalıdır. Yaşanan herşey Allah'ın dilediği şekilde meydana gelir. Ve her birinde müminler için hayır ve güzellikler vardır. Yaşanılan ve sabır gösterilen her zorluğun ardından, Allah dünyada ferahlık ve nimet, ahirette ise sevap ve mükafat verir. Dolayısıyla köleleştirilmek, hapse düşmek, iftiraya uğramak gibi dışarıdan "şer" gözükten olaylar, müminler için büyük birer hayır olur.

HZ. YUSUF'UN KARDEŞLERİNİN SİNSİ PLANLARI

Allah, Kuran'da Hz. Yusuf'un kardeşlerinin aralarında, Hz. Yusuf aleyhinde sinsi bir plan hazırladıklarını ve sonra bunu uygulamaya koyduklarını bildirir. Planlarını gerçekleştirebilmek için önce babalarından Hz. Yusuf'u kendileriyle göndermesi için izin istemişler ve kendilerine güvenmediğini bildikleri için babalarını ikna etmeye çalışmışlardır:

(Bu karara vardıktan sonra) “Ey Babamız,” dediler. “Sana ne oluyor, Yusuf'a karşı bize güvenmiyorsun? Oysa gerçekte biz, onun iyiliğini isteyenleriz. Sen onu yarın bizimle gönder, gönlünce gezsün, oynasın. Elbette biz onu koruyup-gözetiriz.” (Yusuf Suresi, 11-12)

Ayetin ifadesinden de anlaşıldığı gibi, babaları Hz. Yusuf'u göndermek konusunda isteksiz davranmış ve hatta kendilerine güvenmediğini onlara hissettirmiştir ki onlar da hemen kendilerini savunmaya geçmişlerdir. Aslında Hz. Yusuf'un iyiliğini istediklerini ileri sürmüşlerdir. Hz. Yusuf'u öldürmeyi ya da kuyunun derinliklerine atmayı planlarken bu şekilde bir yalanı rahatça söyleyebilmeleri ise münafık karakterli insanların kolayca yalan söylediklerine delildir. Nitekim yalanları yine devam etmiş, babalarına Hz. Yusuf'u gezmesi, oynaması için götürmek istediklerini söylemişlerdir. Üstelik kendilerinin de onu koruyup, gözeteceklerine söz vermişlerdir. Dikkat edilmesi gereken bir başka konu ise, münafık karakterli insanların kendilerini hep iyi niyetli gösterme çabalarıdır. Hz. Yusuf'un iyiliğini istediklerini söylemeleri ve sanki onun rahatını düşündükleri izlenimi vermeye

çalışmaları sinsi karakterlerinin bir parçasıdır. Ancak Yakup Peygamber ferasetli ve basiretli bir insan olduğu için onların güvenilmez karakterini kolayca fark edebilmiştir:

Dedi ki: “Sizin onu götürmeniz gerçekten beni üzer ve siz ondan habersiz iken onu kurdun yemesinden korkuyorum.”

Dediler ki: “Andolsun, biz, birbirini kollayan bir topluluk iken, kurt onu yerse, bu durumda şüphesiz kayba uğrayan (aciz) kimseler oluruz.”
(Yusuf Suresi, 13-14)

Yakup Peygamber oğullarına güvenmediği ve Hz. Yusuf'a bir kötülük yapacaklarını tahmin ettiği için bu güvensizliğini dile getirmiştir. Onların Hz. Yusuf'a bir kötülük yapıp ardından da yalan bir bahaneyle karşısına gelebileceklerini tahmin etmiştir. Onlar bu fikre şiddetle karşı çıkmışlar, böyle bir şeyin olamayacağı konusunda babalarını ikna etmeye çalışmışlardır. Bu da münafık karakterli insanların sıkışınca başvurdukları bir yöntemdir. Nitekim kıssanın devamından, söyledikleri sözlerde samimi olmadıkları anlaşılmaktadır:

Akşam üstü babalarına ağlar vaziyette geldiler. Dediler ki: “Ey Babamız, gerçek şu ki, biz gittik, yarışıyorduk. Yusuf'u da yiyeceklerimizin (veya eşyamızın) yanında bırakmıştık. Fakat onu kurt yemiş. Ne var ki biz doğruyu söylesek bile sen bize inanacak değilsin.” (Yusuf Suresi, 16-17)

Görüldüğü gibi, olaylar tam olarak Yakup Peygamberin beklediği şekilde gelişmiştir. Hz. Yusuf'un kardeşlerinin tavırları, babaları Hz. Yakup'un onlardan yana kuşku duymasını doğrular şeklinde olmuştur. Ağlayarak gelmeleri onların tavırlarındaki bozukluğu açık bir biçim-

de göstermektedir. Nitekim böyle aciz bir tutum, bir müminin yaşaymayacağı bir tavidir. Müminler herşeyde bir hayır ve hikmet olduğunu bildikleri için, başlarına her ne gelirse gelsin yine de ağlamak, sızlanmak gibi bir acze düşmezler.

Üstelik Hz. Yusuf'un kardeşlerinin ağlaması münafık karakterli insanların yapacağı türden bir ağlamadır. Göz yaşını bir silah gibi kullanarak karşı tarafı yalanlarına ikna etmeye çalışmak, münafıkların sinsi yöntemlerinden biridir. Böylelikle kendilerini acındırıp, aciz göstermeye çalışırlar. Güvenilir insanlar olmadıkları halde kendilerine güvenilir havası vermeye çalışırlar. Bu, her dönemde münafık karakterli insanların değişmez özelliğidir. Nitekim Hz. Yusuf'un kardeşleri de küçük bir çocuğu kuyunun derinliklerine atarken hiçbir vicdan azabı duymamışlar, ama yaptıklarının hesabını vermeye gelince, bu sefer ağlayarak babalarına gelmişlerdir. Samimiyetsizce, rol gereği ağladıkları ise son derece açıktır.

Hz. Yusuf'la ilgili uydurdukları yalana dikkat edilecek olursa, bu da Yakup Peygamberin dile getirdiği endişesidir. Oğulları aynen onun söylediği gibi bir bahane ile gelmişlerdir. Meydana gelen bu durum müminler için önemli bir tecrübe vesilesidir. Dikkat edilirse bir önceki konuşmada Hz. Yakup endişesini açıkça dile getirmiş, Hz. Yusuf'u bir kurdun yemesinden çekindiğini söylemiştir. Münafık karakterli oğulları onun bu endişesini kullanmışlar, Hz. Yusuf'u kuyuya attıktan sonra babalarına aynı yalanı söylemişlerdir. Böylece babalarının onlara inanabileceğini düşünmüşlerdir. Müminlerin bu kıssadan almaları gereken ders, münafık karakterli kişilerin yanında samimi endişelerini, kaygılarını dile getirmemek

olmalıdır. Çünkü münafıklar, müminlerin bu samimi sözlerini, bu örnekte de görüldüğü gibi, onlara karşı kullanabilmektedirler.

Ayetin devamından anlaşıldığı gibi aslında babalarının kendilerine inanmadığının onlar da farkındadırlar. Bu durum, sadece Hz. Yusuf'un kardeşlerine değil, tüm münafık karakterlilere ait bir psikolojidir: Müminlere tuzak kuranlar devamlı bir suçluluk ruhu içindedirler. Sık sık kendi kötülükleri akıllarına gelir, hatta bunu dile bile getirirler. “Bize inanmayacaksın ama doğruyu söylüyoruz” gibi normal bir insanın başvurmayaacağı şekilde ifadelerle de kendilerine olan güvensizliklerini iyice ortaya çıkarırlar. Bu onların mümin ahlakı ve karakteri göstermelerinden kaynaklanmaktadır. Allah Kuran’da münafıkların bu yapmacık ve abartılı konuşmalarına dair bir örneği şöyle bildirmektedir:

Münafıklar sana geldikleri zaman: “Biz gerçekten şahadet ederiz ki, sen kesin olarak Allah’ın elçisisin” dediler. Allah da bilir ki sen elbette O’nun elçisisin. Allah, şüphesiz münafıkların yalan söylediklerine şahidlik eder. Onlar, yeminlerini bir siper edinip Allah’ın yolundan alıkoydular. Doğrusu ne kötü şey yapıyorlar. (Münafikun Suresi, 1-2)

Görüldüğü gibi münafıklar, “yeminlerini siper edinmeye”, yani yalan yere yemin ederek bunu, kendilerine bir korunma mekanizması yapmaya çalışmaktadırlar. Müminler zaten birbirlerinin sözlerine güvenirlere, asla şüphe etmezler. Münafıklar ise müminleri aldattıklarını sansalar da, hiçbir zaman müminlere zarar veremezler. Allah onların bu durumunu bir ayetinde şöyle bildirir:

İnsanlardan öyleleri vardır ki: “Biz Allah’a ve ahiret gününe iman ettik” derler; oysa inanmış değillerdir. (Sözde) Allah’ı ve iman edenleri aldatırlar. Oysa onlar, yalnızca kendilerini aldatıyorlar ve şuurunda değiller. Kalplerinde hastalık vardır. Allah da hastalıklarını arttırmıştır. Yalan söylemekte olduklarından dolayı, onlar için acı bir azab vardır. (Bakara Suresi, 8-10)

HZ. YUSUF’UN KARDEŞLERİNİN SAHTE DELİL GETİRMELERİ

Hiz. Yusuf’un kardeşleri de aslında inandırıcı olmadıklarının farkındadırlar. Bunun için kendilerini inandırıcı kılacağını düşündükleri sahte bir delil üretmişlerdir. Üzerine kan sürerek Hiz. Yusuf’un gömleğini babalarına getirmişler, onun gerçekten öldüğü izlenimini vermeye çalışmışlardır.

Bu olay, müslümanlara karşı tuzak kuran insanların, sahte deliller üreterek komplo hazırlayabileceklerine dair de bir işarettir. Bu yöntemeye karşı sakınmak, bilinçli olmak ve **“Ey iman edenler, eğer bir fasık, size bir haber getirirse, onu ‘etrafıca araştırmın...”** (Hucurat Suresi, 6) hükmü gereğince, öne sürülen sözde “delil”i iyice incelemek gerekmektedir.

Ancak Yakup Peygamber kendilerine kesinlikle inanmamış, onların oyunlarını fark etmiş ve bunun onlar tarafından düzülüp uydurulmuş bir yalan olduğunu açıkça ifade etmiştir:

Ve üzerine yalandan kan (sürülmüş) olan gömleğini getirdiler. “Hayır” dedi. Nefsiniz, sizi yanıltıp (böyle) bir işe sürüklemiş...” (Yusuf Suresi, 18)

Hız. Yakup, oğullarına, “Nefsiniz sizi yanıltıp böyle bir işe sürüklemiştir” derken insanın nefesine uyduğu takdirde çok kötü işler işleyebileceğine, nefsin insanı yanıltabileceğine ve tüm bu kötülüklerin nefse uymaktan kaynaklandığına dikkat çekmiştir. Bu, müminlerin de üzerinde mutlaka düşünmeleri gereken bir gerçektir. Çünkü nefis insanı kötülöklere sürükler, insanın her an uyanık ve dikkatli olması, nefsinin telkinlerine değil vicdanının sesine uyması gerekir. Ayrıca bu ayetten anlaşılan bir diğere hikmet ise münafık karakterli insanların, nefislerinin kontrolünde hareket ettikleridir.

Burada en dikkat çeken noktalardan biri Yakup Peygamberin gösterdiği tevekküllü davranıştır. Bu davranış, müminlerin her an her şartta yalnızca Allah’a dayanıp güvenmeleri ve sabretmeleri gerektiğini gösteren önemli bir örnektir. Çünkü görüldüğü üzere aslında Yakup Peygamber, oğullarının Hz. Yusuf’a bir tuzak kurduklarının farkındadır. Fakat kendisi son derece itidalli ve sabırlı davranarak, yardımını Allah’tan istemektedir. Zalim oğullarına söylediğı şu söz, kendisinin salih, kamil ve mübarek bir insan olduğunu bir kez daha göstermektedir:

“...Bundan sonra (bana düşen) güzel bir sabırdır. Sizin bu düzöp-uydurduklarınıza karşı (Kendisinden) yardım istenecek olan Allah’tır.”

(Yusuf Suresi, 18)

YUSUF PEYGAMBERİN KUYUYA ATILIŞI

Hız. Yusuf’un yaşadığı olayları okurken unutulmaması gereken çok önemli bir konu vardır: Hız. Yusuf bunları yaşarken, Allah’ın her an yanında olduğunu, onu da tu-

zak kuran kardeşlerini de işitmekte ve görmekte olduğunu bilincindedir. Allah Hz. Yusuf'a şöyle vahyetti:

Nitekim onu götürdükleri ve kuyunun derinliklerine atmaya topluca davrandıkları zaman, Biz ona (şöyle) vahyettik: “Andolsun, sen onlara kendileri, farkında değilken bu yaptıklarını haber vereceksin.” (Yusuf Suresi, 15)

Yukarıdaki ayette iki nokta dikkat çekmektedir: Birincisi Hz. Yusuf'u kuyuya atarlarken kardeşleri topluca hareket etmektedir. Belki de böylece sorumluluğu hep beraber alacaklarını düşünmektedirler. Oysa bu, son derece hatalı bir mantıktır. Aksine bu davranışları, hepsinin aynı vicdansızlığa ortak olduklarının da kanıtıdır. İçlerinden vicdanlı tek bir kişi dahi çıkmamıştır.

Bu durumun işaret ettiği bir diğer sonuç ise münafıkların müminler aleyhinde toplu hareketlerde bulunabildikleri, toplu isyan çıkarmaya yatkın bir topluluk olabildikleridir.

Ayrıca yukarıdaki ayette, Yusuf Peygamberin en zor anında, Allah'ın vahiy yoluyla kendisine yardım ettiği de görülmektedir. Üstelik Allah Hz. Yusuf'a gelecekte haber vermiştir ki, bu bir mucizedir. Yusuf Peygamber açısından bakıldığında ise çok büyük bir nimettir. Zira tam kuyuya atılmak üzereyken Allah'tan vahiy almak ve Allah'ın vaadiyle karşılaşmak aslında onun için olabilecek en büyük yardım ve destektir. Yani Hz. Yusuf daha o an kuyuya atılırken Allah'ın bildirmesiyle onların tuzaklarının bozulacağını biliyordu. Allah'ın vaadine olan güveninden dolayı tevekküllü ve huzurluydu.

Ancak şunu da unutmamak gerekir ki, samimi bir mümin, kendisine vahiy gelmese dahi, her zorlukta ve

sıkıntıda Allah'a tevekkül eder ve yaşadığı herşeyden razı olur. Çünkü Allah Kuran'da “...Allah, kafirlere mü'minlerin aleyhinde kesinlikle yol vermez.” (Nisa Suresi, 141) ayetiyle daima müminlerin yanında olduğunu haber vermiştir. Allah'ın bu vaadine kesin olarak iman eden bir insan, inkarcıların ve münafıkların tuzaklarından dolayı endişeye kapılmaz.

Hız. Yusuf'un da üstünlüğü sahip olduğu ahlakından ve Allah'a olan teslimiyetinden ileri gelmektedir. Henüz küçük bir çocuk olmasına rağmen son derece olgundur. Küçük bir çocuğun kuyuya atılmasını iyi düşünmek gerekir. Ayette onun kuyunun derinliklerine atıldığından bahsedilmektedir. Demek ki Hız. Yusuf'un bulunduğu yer karanlık bir yerdir. Ölüm tehlikesinin çok yoğun olduğu, bulunup bulunmayacağına dahi kesin olmadığı tehlikeli bir mekandır. Ayrıca kendisini nasıl insanların bulacağını, bu insanların iyi mi kötü mü olacaklarını da bilemez. Bu şartlar altında tevekkül sahibi olmayan bir insan çok zorlanabilir, endişeye kapılabilir. Oysa Hız. Yusuf tüm bunlara rağmen çok tevekküllü ve sabırlıdır. Bunlar onun üstün ahlakının göstergesidir. Büyüyünce seçilmiş bir insan olacağı küçük yaşta böyle bir imtihana tabi tutulup, denenmesinden de bellidir. Çünkü bu ancak takva sahibi, Allah'a gönülden bağlı ve tevekküllü insanların başarabileceği bir sınavdır.

Aslında içinde bulunduğu şartlar Yusuf Peygamber için zahiren bakıldığında ürkütücü bir durumdur. Zor bir imtihanla denenmektedir. Ama Allah “**Demek ki, gerçekten zorlukla beraber kolaylık vardır.**” (İnşirah Suresi, 5) ayeti gereği Hız. Yusuf'a yardım etmiştir. Onu rahatlatacak, ona huzur ve güven verecek bir müjde vahyetmiştir.

HAZRETİ YUSUF'UN YENİ YAŞAMI

HZ. YUSUF'UN KUYUDAN KURTULUŞU

Hız. Yusuf'un kuyudan nasıl kurtulduğu şu ayetle bildirilir:

Bir yolcu-kafilesi geldi, sucularını (kuyuya su almak için) gönderdiler. O da kovasını sarkıttı. "Hey müjde... Bu bir çocuk." dedi. Ve onu (kuyudan çıkarıp) 'ticaret konusu bir mal' olarak sakladılar. Oysa Allah, yapmakta olduklarını bildi. (Yusuf Suresi, 19)

Hız. Yusuf'un kuyuya atıldığı an da, kuyudan kurtulduğu an da, aslında hep kaderinde belirlenen olaylar yaşanmaktadır. Hiçbir şey kaderde belirlenenin dışında gelişmez. Bu nedenle Hız. Yusuf kuyuya atıldıktan sonra oraya hangi kafilenin geleceğı, kafilenin gideceğı yer, kafiledeliklerin nasıl insanlar oldukları Hız. Yusuf daha doğmadan ve hatta yaratılmadan çok önce Allah katında belirlidir. Bu önemli gerçeğin farkında olan müminler bu nedenle başlarına gelen olaylar karşısında çok tevekküllüdürler.

Yukarıdaki ayetten anlaşıldığına göre, Hız. Yusuf'u kuyuda bulan ve onu kurtaran kabile onu satabileceklerini düşünüp, bir ticaret konusu olarak görmüşlerdir. Zira o dönemde Mısır ve civarında kölelik sistemi geçerlidir. İnsanlar köle ticareti yapmakta, özellikle de çocukları alıp satmaktadırlar. Kafiledeliklerin Hız. Yusuf'u

bulduklarında birbirlerine müjde vermelerinin sebebi de budur. Bu nedenle Hz. Yusuf hakkında da ticari gayeler düşünmeleri doğaldır. Ayetin devamında onu pek önemsemedikleri ve ucuz fiyata sattıkları bildirilmektedir:

Onu ucuz bir fiyata, sayısı belli (birkaç) dirheme sattılar. Onu pek önemsemediler. (Yusuf Suresi, 20)

Aslında böyle olması da çok hikmetlidir. Çünkü şayet onu önemsememiş olsalar, onun seçkin bir insan olduğunu, peygamber olduğunu bilseler belki de ona kötülük yapmak, zarar vermek isterlerdi. Veya bunu öğrenecek olan diğer inkarcılar Hz. Yusuf'a kötülük yapabilirlerdi. Hz. Yusuf'u önemsemeyerek bir köle gibi satmaları, ondan maddi menfaat beklemeleri, onun için çok hayırlı olmuştur.

Hz. Yusuf kıssasındaki bu hikmet, inkarcıların geleneksel bir tutumu olan müminleri küçümsemelerinin, onları kendilerince önemsiz ve etkisiz insanlar gibi görmelerinin de, aslında müminler için büyük hayırlara vesile olduğuna bir işarettir.

Burada dikkat çeken bir nokta daha vardır. Bilindiği gibi Yusuf Peygamber olağanüstü güzelliğiyle tanıtılan bir peygamberdir. Fakat görüldüğü gibi köle tacirlerinin eline düştüğünde bu güzelliği henüz dikkat çekmemiştir. Onun ne kadar kıymetli bir insan olduğunu da anlayamamışlardır. Onu bulanlar yalnızca "bir çocuk" diye nitelendirmişlerdir. Demek ki o dönemde Allah bir hikmet ve hayır üzere onun güzelliğini saklamıştır. Bu, Allah'ın ona bir başka yardımı, onun üzerindeki bir başka korumasıdır.

Köle tacirleri tarafından bulunan Yusuf Peygamber Kuran'da bildirildiğine göre Mısırlı bir kişiye satılmıştır. Bu durum, ayette şöyle bildirilir:

Onu satın alan bir Mısır'lı (aziz,) karısına: “Onun yerini üstün tut (ona güzel bak), umulur ki bize bir yararı dokunur ya da onu evlat ediniriz” dedi. Böylelikle Biz, Yusuf'u yeryüzünde (Mısır'da) yerleşik kıldık. Ona sözlerin yorumundan (olan bir bilgiyi) öğrettik. Allah, emrinde galib olandır, ancak insanların çoğu bilmezler. (Yusuf Suresi, 21)

Allah, Hz. Yusuf'u kendisini satın alan Mısırlı'nın ve-
silesiyle koruma altına alarak, onun güzel bir şekilde bakılmasını ve büyütülmesini sağlamıştır. Onu Mısır'da yerleştirmiştir. Onu satın alan kişi Hz. Yusuf'u eşine emanet ederken onun hakkında şefkatli ve merhametli bir üslup kullanmış, ona iyi bakması yönünde tembihte bulunmuştur. Hatta kendileri için Hz. Yusuf'tan bir yarar dahi ummuş ve onu evlat edinmeyi dahi düşünmüştür. Aslında bu da Allah'ın Yusuf Peygambere yardım ve desteğinin, şefkat ve merhametinin bir delilidir. Kuyuya atıldığında pek çok tehlike ile yüz yüze iken, Allah onu kurtarmış ve rahat edeceği, iyi bir yerde barındırmış, Mısır'da yerleşik kılmıştır. Tüm bunlar Allah'ın onun üzerindeki nimetleridir.

Ayrıca Allah Hz. Yusuf'a katından bir ilim vererek, ona sözlerin yorumunu öğretmiştir. Şüphesiz ki bu, Allah'ın dilediği kullarına nimet olarak verdiği çok büyük bir yetenek ve aynı zamanda lütuftur. Bir ayette Allah bu konuyla ilgili olarak şunları bildirir:

“Kime dilerse hikmeti ona verir; şüphesiz kendisine hikmet verilene büyük bir hayır da verilmiştir.....” (Bakara Suresi, 269)

ERGİNLİK ÇAĞINA GELDİĞİNDE İFTİRAYA UĞRAMASI

Hız. Yusuf böylece Mısırlı Aziz'in yanında yaşamaya başlar. Allah ona sözlerin yorumunu öğretmenin yanı sıra erginlik çağına eriştiğinde hüküm ve ilim de verir. Ayette geçen hükümden kasıt, hakim olma, Allah'ın kitabına uygun ve adaletli karar verebilme özelliğidir. İlim ise, kitabın bilgisi ya da öz bilgi diyebileceğimiz herşeyin içyüzünün farkında olma bilgisi olabilir. (En doğrusunu Allah bilir) Bu, Allah'ın Yusuf Peygamberi seçmesinin ve onu ahlakı nedeniyle nimetlendirmesinin göstergesidir. Bu gerçek Kuran'da şöyle anlatılır:

Erginlik çağına erişince, kendisine hüküm ve ilim verdik. İşte Biz, iyilik yapanları böyle ödüllendiririz. (Yusuf Suresi, 22)

Ancak Hız. Yusuf erginlik çağına geldiğinde evinde kalmakta olduğu kadın, yani Aziz'in karısı, Hız. Yusuf'tan ayetin ifadesiyle "murad almak" istemiştir. Bunun için her türlü ortamı hazırlamış, kapıları sıkıca kapatmış ve Hız. Yusuf'a gayri meşru bir teklifte bulunmuştur. Hız. Yusuf'un burada verdiği karşılık iffetli bir müminin örnek tavrıdır. Öncelikle, ayette haber verildiği gibi kendisi de kadını arzulamış olmasına rağmen, böyle haram bir fiil işlemekten Allah'a sığınmış, Allah'ın rızasına aykırı olan böyle çirkin bir harekete kesinlikle yanaşmamıştır. Ardından yine vefalı ve güzel bir davranış göstermiş, kadına Aziz'i hatırlatmış, onun kendisine iyi baktığını, hoşnut kıldığını söylemiştir. Böylece Aziz'e bu şekilde bir vefasızlık yapamayacağını da belirtmiştir. Hemen ardından zalimlerin kurtuluşa eremeyeceğini söyleyerek bunun

zalimce bir davranış olacağını belirtmiştir. Bütün bunlar ayetlerde şu şekilde anlatılır:

Evinde kalmakta olduğu kadın, ondan murad almak istedi ve kapıları sınıksız kapatarak: “İsteklerim senin içindir, gelsene” dedi. (Yusuf) Dedi ki: “Allah’a sığınırım. Çünkü o benim efendimdir, yerimi güzel tutmuştur. Gerçek şu ki, zalimler kurtuluşa ermez.” Andolsun kadın onu arzulamıştı, -eğer Rabbinin (zinayı yasaklayan) kesin kanıt (burhan)ını görmeseydi- o da (Yusuf da) onu arzulamıştı. Böylelikle Biz ondan kötülüğü ve fuhşu geri çevirmek için (ona delil gönderdik). Çünkü o, muhlis kullarımızdandı.
(Yusuf Suresi, 23-24)

Yukarıdaki ayetten anlaşıldığı gibi, Hz. Yusuf zinanın Allah katında haram kılındığını bilmektedir. Bu nedenle harama yaklaşmamış ve kadından kaçmaya çalışmıştır. Allah'ın Hz. Yusuf için kullandığı “o da onu arzulamıştı” ifadesi, bizlere imtihanın önemli bir sırrını öğretmektedir: Bir müminin nefsinin, dinen haram olan şeylere karşı istek duyması mümkündür. Önemli olan, müminin bu isteğe boyun eğmemesi ve Allah'ın sınırlarını aşmamak için irade göstermesidir. Eğer nefsin istekleri olmasaydı, o zaman imtihan da olmazdı.

Olayların devamı ayette şöyle anlatılır:

Kapıya doğru ikisi de koşular. Kadın onun gömleğini arkadan çekip yırttı. (Tam) Kapının yanında kadının efendisiyle karşılaştılar. Kadın dedi ki: “Ailene kötülük isteyen, zindana atılmaktan veya acı bir azaptan başka cezası ne olabilir?” (Yusuf Suresi, 25)

Bu olayın ardından, Yusuf Peygamberin her türlü iffetli, zinadan sakınan tavrına rağmen kadın kızgınlığı nedeniyle Hz. Yusuf'a iftira atmıştır. Vezir olan kocasına Yusuf Peygamberin kendisine kötü niyetle yaklaştığını söylemiş, dahası suçsuz yere zindana atılması ya da acı bir azapla azaplandırılması gibi iki seçenek öne sürerek onun cezalandırılmasını istemiştir. Bu durum, kadının Allah korkusundan yoksun ve zalim bir karaktere sahip olduğunun açık bir göstergesidir. Zaten Hz. Yusuf'a böylesine ahlaksızca bir teklifte bulunmuş olması bunun en önemli göstergesidir. Ancak iftira atıp, onun haksız yere cezalandırılmasını istemesi de zalimliğinin bir başka kanıtı olmaktadır. Hz. Yusuf ise şöyle karşılık vermiştir:

(Yusuf) Dedi ki: “Onun kendisi benden murad almak istedi.” Kadının yakınlarından bir şahid şahitlik etti: “Eğer onun gömleği ön taraftan yırtılmışsa bu durumda kadın doğruyu söylemiştir, kendisi ise yalan söyleyenlerdendir. Yok eğer onun gömleği arkadan çekilip-yırtılmışsa, bu du-

Bu tabloda gayri meşru bir teklifte bulunan kadına karşı Hz. Yusuf'un iffetli davranışı tasvir edilmiştir. Kadın, Yusuf Peygamberin gömleğini arkadan çekip yırtmaktadır.

rumda kadın yalan söylemiştir ve kendisi doğruyu söyleyenlerdendir.” (Yusuf Suresi, 26-27)

Bu durumda kadının Hz. Yusuf'un gömleğini arkadan yırtmış olması aslında Yusuf Peygamberin kapıya doğru kaçtığına, kadının ise onu kovaladığına delili olmuştur. Ve ayette de bildirildiğine göre, Hz. Yusuf'un haklılığı delillendirilmiştir:

Onun gömleğinin arkadan çekilip-yırtıldığını gördüğü zaman (kocası): “Doğrusu, bu sizin düzeninizden (biri)dir. Gerçekten sizin düzeniniz büyüktür” dedi. “Yusuf, sen bundan yüz çevir. Sen de (kadın) günahın dolayısıyla bağışlanma dile. Doğrusu sen günahkarlardan oldun.” (Yusuf Suresi, 28-29)

Aziz Hz. Yusuf'un haklı olduğunu vicdanen anlamış ve bunun karısının bir düzeni olduğunu söylemiştir. Yukarıdaki ayetlerde aktarılan konuşmaları Aziz'in, karısına göre daha vicdanlı olduğunun delilidir. Fakat olay bu noktada kapanmamıştır. Kuran'da diğer gelişmeler şöyle anlatılır:

Şehirde (birtakım) kadınlar: “Aziz (Vezir)'in karısı kendi uşağının nefsinden murad almak istiyormuş. Öyle ki sevgi onun bağrına sinmiş. Biz doğrusu onu açıkça bir sapıklık içinde görüyoruz.” dedi. (Yusuf Suresi, 30)

Görüldüğü gibi, olay şehirde kadınlar arasında yayılmıştır. Ayette kadınlara dikkat çekilmesi belki cahiliye ahlakını benimsemiş kadınların dedikoducu ya da fitneci karakterine dikkat çekmek için olabilir. (En doğrusunu Allah bilir.)

Şehirde kadınlar bu olay üzerine kendi aralarında

vezirin karısını kınayarak konuşmuşlardır. Suçlu olanın Hz. Yusuf değil Aziz'in karısı olduğunu anlamışlardır. Aziz'in karısı, halkın kendi hakkında olumsuz konuşmalarından sıkıntı duymuştur. Nitekim Allah'ın rızasını göz ardı eden, insanların rızasını kazanmayı amaçlayan kişiler, halkın gözünde küçük duruma düşmekten, kendileri hakkında olumsuz bir imaj oluşmasından çok çekinirler. Gizlice yaptıkları suçlarını insanların bilmesi, Allah'tan korkmayan bu tip insanların en çok korktukları olaylardandır. Aziz'in karısının içinde bulunduğu durum da böyledir.

Aziz'in karısı kendisi hakkında konuşulduğunu, dedikodusunun yapıldığını anladığında bunu yapan kadınlara bir düzen hazırlamıştır. Buradaki amaç kendisinin Hz. Yusuf'dan gayrimeşru bir ilişki istemekte sözde haklı olduğunu kanıtlamaktır. Çünkü Yusuf Peygamber olağanüstü güzel bir insandır. Nitekim diğer kadınlar Hz. Yusuf'un güzelliği karşısında şaşkınlığa düşmüşlerdir:

(Kadın) Onların düzenlerini işitince, onlara (bir davetçi) yolladı, oturup dayanacakları yerler hazırladı ve her birinin eline (önlerindeki meyveleri soymaları için) bıçak verdi. (Yusuf'a da:) “Çık, onlara (görün)” dedi. Böylece onlar onu (olağanüstü güzellikte) görünce (insanüstü bir varlıkmiş gibi gözlerinde) büyüttüler, (şaşkınlıklarından) ellerini kestiler ve: “Allah'ı tenzih ederiz; bu bir beşer değildir. Bu, ancak üstün bir melektir” dediler. (Yusuf Suresi, 31)

Yukarıdaki ayette görüldüğü gibi, Hz. Yusuf'un güzelliği bu kadınlara Allah'ı hatırlatmış ve onlar da bu olağanüstü güzellik karşısında Allah'ı tesbih etmişlerdir.

Onun güzelliğini insan üstü bir güzellik olarak yorumlamışlar ve hatta melek olduğunu dahi iddia etmişlerdir. Hatırlanacak olursa, Allah Hz. Yusuf'un küçüklüğünde onun çarpıcı güzelliğini insanlardan gizlemiş, böylece Hz. Yusuf'u korumuştur. Fakat zaman geçip de Hz. Yusuf erginlik çağına geldiğinde, güzelliği çok dikkat çekmeye başlamıştır. Kuşkusuz bu ayrıntıların her birinde önemli hikmetler gizlidir. Kıssanın devamında olayların şöyle geliştiği haber verilir:

Kadın dedi ki: “Beni kendisiyle kınadığınız işte budur. Andolsun onun nefsinden ben murad istedim, o ise (kendini) korudu. Ve andolsun, eğer o kendisine emrettiğimi yapmayacak olursa, mutlaka zindana atılacak ve elbette küçük düşürülenlerden olacak.” (Yusuf Suresi, 32)

Görüldüğü gibi, kadın aslında kendisinin suçlu olduğunu, Hz. Yusuf'un ise iffetini korumak istediğini açıkça itiraf etmiştir. Fakat kalabalık bir insan grubunun gözü önünde aynı çirkin teklifini yinelemiş, Hz. Yusuf'a bunu yapmasını emretmiş, direktmiş ve hatta sözüne uymadığı takdirde Hz. Yusuf'u zindana atılmakla ve küçük düşürülmekle tehdit etmiştir. Buradan kadının ne kadar zalim ve çirkin bir ahlak sahibi olduğu da anlaşılmaktadır. Bu, elbette ki çok şaşılacak bir durumdur. Kadın belki Mısır'daki konumuna, zenginliğine ve belki de Hz. Yusuf'un, kendi kölesi olmasına güvenerek onu harama girmeye zorlamaktadır. Bu son derece iffetsiz bir tekliftir ve Aziz'in karısı kimseden çekinmeden, herkesin gözü önünde bu çirkin teklifini tekrarlamıştır. Bu, gerek onun dinsizliğinin gerekse onu izleyen diğer kadınların hak dini yaşama konusundaki gevşekliklerinin delilidir. Zira

mümin bir kadın harama kesinlikle girmeyeceği gibi hiçbir mümin kadın da böyle bir ahlaksızlığa seyirci kalmaz. Üstelik kıssada anlatılan bu kadınlar vezirin karısının tehditlerine de ses çıkarmamakta, yaptığı çirkinliklere göz yummaktadırlar.

Kuran'da ayrıca Mısırlı Aziz'in de, dellileri gördüğü halde Hz. Yusuf'un zindana atılmasına ses çıkarmadığı, karısının da aynı şekilde yıllarca Hz. Yusuf'un zindanda kalmasına göz yumduğu haber verilmiştir. Bu örnekten de anlaşıldığı gibi mümin olmayan kimseler her zaman kendi yandaşlarının yanında olmakta, tuzak kurulurken seyredip, sessiz kalabilmektedirler. Nitekim yukarıdaki ayette şehirdeki kadınların da tuzağa ortak olup susmayı tercih ettikleri görülmektedir. Hatta Aziz'in karısı itiraf etse de Hz. Yusuf'u savunmamışlar, hiçbir suçu olmayan, çok güzel ahlaklı bir insanın hapse atılmasına seyirci kalmışlardır.

Bu noktada dikkat çeken bir diğer husus ise Hz. Yusuf'un samimiyetidir. Böyle bir ortam karşısında hemen Allah'a sığınmış ve çok samimi bir şekilde Allah'a düşüncelerini açarak O'ndan yardım dilemiştir. Hz. Yusuf'un üslubunda çok büyük bir samimiyet ve ihlas hakimdir:

(Yusuf) Dedi ki: “Rabbim, zindan, bunların beni kendisine çağırıcıları şeyden bana daha sevimlidir. Kurdukları düzeni benden uzaklaştırmazsan, onlara (korkarım) eğilim gösterir, (böylece) cahillerden olurum.” Böylece Rabbi, duasını kabul etti ve onların hileli düzenlerini kendisinden uzaklaştırdı. Çünkü O, işitendir, bilendir. (Yusuf Suresi, 33-34)

Kıssanın bu bölümünde en dikkat çeken unsur da,

kuşkusuz kadınların düzen kurmaya yatkınlıklarıdır. Özellikle bu tarz konularda cahiliye kadınlarına karşı müminlerin dikkatli olmaları gerektiği de bu kıssadan alınacak dersler arasındadır. Zira haram-helal gibi bir duyarlılıkları olmadığı ve Allah'ın sınırlarına karşı da kayıtsız oldukları için çeşitli sebeplerden dolayı -kimi zaman kibirlerini tatmin etmek, kimi zaman nefislerine boyun eğmek, kimi zaman müminlere zorluk çıkarmak gibi sebeplerden ötürü- mümin erkeklere karşı bu tarz düzenler kurabilirler. Ancak şunu da belirtmeliyiz ki, burada kast edilen bütün kadınlar değil, Allah korkusu olmayan cahiliye kadınlarıdır.

HZ. YUSUF'UN HAKSIZ YERE ZİNDANA ATILMASI

Önceki sayfalarda anlattığımız gibi, Aziz'in karısı şehirdeki kadınların gözü önünde aslında Hz. Yusuf'tan murad almak isteyeninin kendisi olduğunu kabul etmiş, Hz. Yusuf'un ise bunu reddettiğini itiraf etmişti. Aziz de aynı kanaatteydi, karısına Allah'tan bağışlanma dilemesini, çünkü günahkarlardan olduğunu hatırlatmıştı. Yani bu olaya tanık olan ya da duyan herkes aslında Hz. Yusuf'un suçsuz olduğunu, kadının bir düzen kurduğunu biliyordu. Ama herşeye rağmen vicdansızca bir karar vermişler ve Hz. Yusuf'u zindana atmışlardır:

Sonra onlarda (Yusuf'un iffetine ilişkin) delilleri görmelerinin ardından, mutlaka onu belli bir vakte kadar zindana atmak (görüşü) ağır bastı. (Yusuf Suresi, 35)

Bu noktada en dikkat çeken husus bir insanı haksız

yere hapse atabilmeleridir. Buradan da anlaşılmaktadır ki, olayın yaşandığı toplumda o devirde haklının değil, güçlüünün üstün tutulduğu batıl bir sistem hakimdir. Üstelik kanunlara göre suçlu olmadığı halde, deliller suçsuz olduğunu açıkça ispatladığı halde bir insanı hapse atabilmeleri, istedikleri takdirde kendi çıkarları doğrultusunda kullanabilecekleri bir hukuk sistemleri olduğunu gösterir.

Gerçekte bu, Allah'ın değişmeyen bir kanunudur: Müminler, özellikle Allah'ın elçileri, inkar edenler tarafından mutlaka hapse atılmak ve engellenmek istenirler. Aynı durum Peygamberimiz (sav) döneminde de yaşanmıştır. Allah bu gerçeği şöyle haber vermiştir:

Hani o inkar edenler, seni tutuklamak ya da öldürmek veya sürgün etmek amacıyla, tuzak kuruyorlardı. Onlar bu tuzağı tasarlıyorlarken, Allah da bir düzen (bir karşılık) kuruyordu. Allah, düzen kurucuların (tuzaklarına karşılık verenlerin) hayırlısıdır. (Enfal Suresi, 30)

Görüldüğü gibi, her çağda, her dönemde Müslümanların ve Allah'ın elçilerinin maruz kaldıkları bu durum, Hz. Yusuf üzerinde de tecelli etmiştir. Eğer Hz. Yusuf Müslüman olmasaydı ve onların batıl sistemlerine, dejenerasyon ahlaklarına boyun eğen biri olsaydı o zaman ona karşı böyle düşmanca bir tavır sergilemeyecekler, suç işlese dahi görmezden geleceklerdi. Ancak onun tertemiz bir Müslüman olması ve Allah'ın hoşnutluğunu, emir ve yasaklarını herşeyden üstün tutması, ona karşı düşmanlık etmelerine neden olmuştur. Kuran'da birçok ayette bildirildiği üzere, dinden uzak insanlar salih müminlere

karşı her zaman benzer bir düşmanlık beslemişlerdir.

Hz. Yusuf'un böyle haksız bir şekilde zindana atılması o sıralar Mısır'da adaletsiz bir sistemin var olduğunu gösterdiği gibi, toplumda ahlaki bir dejenerasyon yaşandığına da işaret etmektedir.

“DÜZEN KURUCULUĞUN TÜMÜ ALLAH'A AİTTİR”

Buraya kadar anlattığımız olaylar zahiri bir bakışla Hz. Yusuf'un yaşadığı “felaketler” olarak değerlendirilebilir. Oysa olayların iç yüzüne bakıldığında görülür ki bütün bunları yapan, bu olayların düzenleyicisi olan Allah'tır. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu olaylar Hz. Yusuf'un belirlenmiş kaderinin bir parçasıdır ve onun için son derece hayırlıdır. Nitekim haksız yere zindana atılmak gibi bir imtihanı yaşayan, bu şartlarda Allah'a tevekküllü ve sadık olan bir insan takva sahibi demektir. Böyle bir kişinin Allah'ın sevgisini ve rızasını kazanacağı ise açıktır. Bu bakımdan Hz. Yusuf'un zindana atılması onun açısından bir şer veya aksilik değil, tam tersine hayır ve güzelliştir.

Ayrıca bu kıssada, iman etmeyenlerin veya münafıkların, bir araya gelerek müminler aleyhinde tuzak kurduklarına da dikkat çekilmektedir. Ancak, bu insanlar—daha önce de belirttiğimiz gibi—hiçbir zaman müminlere zarar veremezler. Allah katında onların kurdukları tuzaklara karşı onlara kurulmuş bir tuzak vardır. Ve bu insanlar tuzaklarını kurarlarken, Allah onların tüm konuşmalarını, kararlarını, içlerinden geçirdiklerini en ince ayrıntısına kadar bilir ve işitir. Hatta, onlar daha

dünyaya gelmeden milyonlarca yıl önce onların müminlere tuzak kuracakları kaderlerinde belirlenmiştir. Ve yine Allah kaderde onların tuzaklarını bozacak olan olayları da belirlemiştir. Dolayısıyla müminlere karşı kurulan her tuzak aslında baştan bozulmuş olarak meydana gelir. Allah Kuran'da bu sırrı şöyle bildirmektedir:

Onlardan öncekiler de hileli-düzenler kurmuşlardı; fakat düzen kuruculuğun (tedbirlerin, karşılık vermelerin) tümü Allah'a aittir. Her bir nefsin ne kazandığını O bilir. Bu yurdun sonu kimindir, inkar edenler pek yakında bileceklerdir. (Rad Suresi, 42)

Gerçek şu ki, onlar hileli-düzenler kurdular. Oysa onların düzenleri, dağları yerlerinden oynatacak da olsa, Allah katında onlara hazırlanmış düzen (kötü bir karşılık) vardır. Allah'ı, sakın elçilerine verdiği sözden dönen sanma. Gerçekten Allah azizdir, intikam sahibidir. (İbrahim Suresi, 46-47)

Bu nedenle müminler bu tarz bir düzenle karşılaştıklarında tevekküllü olur, Allah'a güvenir ve bu tuzağın aslında bozulmuş olduğunu bilirler. Bu nedenle düzen ne kadar şiddetli olursa olsun onlar son derece sakin ve itidallidirler. Bu da Allah'a ve O'nun ayetlerine olan güvenlerindedir. Bu, aynı zamanda müminlere özgü bir sırdır. Mümin olmayan, dinden uzak bir yaşam süren insanların bu huzurlu ruh haline sahip olmaları ise imkansızdır.

HAZRETİ YUSUF'UN ZINDAN GÜNLERİ

HZ. YUSUF VE ZINDANDAKİ ARKADAŞLARI

Kuran'da Hz. Yusuf ile birlikte iki gencin daha zindana girdiği ve bu gençlerin Hz. Yusuf'a rüyalarının yorumunu sordukları bildirilmektedir:

Onunla birlikte iki genç de zindana girmişti. Biri: “Ben (rüyamda) kendimi şarap sıkıyorken gördüm.” dedi. Öbürü: “Ben de kendimi başımın üstünde ekmek taşıyorken gördüm; kuş da ondan yemektedir” dedi. “Bunun yorumundan bize haber ver. Doğrusu biz seni, iyilik yapanlardan görmekteyiz.”(Yusuf Suresi, 36)

Hatırlanacağı gibi, Allah Hz. Yusuf'a sözlerin yorumunu öğretmiştir. Bu nedenle zindan arkadaşları rüyalarının yorumunu ona sormuşlardır. Ama bir nokta dikkat çekicidir: Hz. Yusuf'un böyle bir ilme ve hikmete sahip olduğunu nasıl bilmişlerdir?

Ayetin devamındaki ifade, bu sorunun cevabını da göstermektedir: Zindandakiler, Hz. Yusuf'u “**iyilik yapanlardan gördüklerini**” söylemektedirler. Bu ise, Hz. Yusuf'un zindanda bulunduğu süre boyunca örnek bir mümin tavrı sergilediğini ve bunun da etrafındaki insanları etkilediğini gösterir. Anlaşılmaktadır ki, Hz. Yusuf'un tavırları, üslubu ve yüzü, “güvenilirlik sıfatı”nın tecelli ettirmiş, yani insanlara güven vermiştir. Gerçekten de bir

insanın sadece yüz ifadesi dahi, salih bir Müslüman olduğunu etrafına hissettirebilir. Nitekim Allah Kuran’da müminlerden bahsederken **“belirtileri, secde izinden yüzlerindedir”** (Fetih Suresi, 29) buyurmaktadır. Burada kast edilen “secde izi”, genelde anlaşıldığı gibi uzun süre secde etmekten kaynaklanan fiziksel bir iz değil, insanın çehresine hakim olan “iman nurudur”. (En doğrusunu Allah bilir.)

Hz. Yusuf’un zindanda sergilediği bu ahlak, önemli bir mümin vasfını da bize göstermektedir: Mümin her an her yerde aynı güzel ahlaktır. Çünkü müminler Allah’ın hoşnutluğunu kazanmak için yaşarlar ve Allah her yerdedir. Zindanda, evde, yolda yürürken, masasının başında bir şeyler yazarken, yemek yerken, televizyon seyredirken, her an Allah insanın yanındadır, onu sarıp kuşatmıştır ve her söylediğinden, her içinden geçirdiğinden haberdardır. Bu nedenle müminlerin tavrı ve ahlakı buldukları yere göre kesinlikle değişmez. Her zaman aynı üstün ahlaklı ve vicdanlı mümin tavrını gösterirler.

Hz. Yusuf’un hapisane arkadaşları da bu nedenle onu güvenilir ve iyi bir kişi olarak görmüş ve ona danışmışlardır. Onların sorusu üzerine Hz. Yusuf onlara cevap vermişlerdir. Fakat aşağıdaki ayetlerde de görüleceği gibi bunu yaparken çok akıllıca bir yol izlemiştir. Konuşmanın seyrini kendi istediği gibi yönlendirmiş, onların merak ettikleri konulardan önce daha acil ve önemli gördüğü konulardan bahsetmiştir:

Dedi ki: “Size rızıklanacağınız bir yemek gelecek olsa, ben mutlaka size daha gelmeden önce onun ne olduğunu haber veririm. Bu, Rabbimin bana öğrettiklerindedir. Doğrusu ben, Allah’a

iman etmeyen, ahireti de tanımayanların ta kendileri olan bir topluluğun dinini terk ettim.”
“Atalarım İbrahim’in, İshak’ın ve Yakub’un dinine uydum. Allah’a hiçbir şeyle şirk koşmamız bizim için olacak şey değil. Bu, bize ve insanlara Allah’ın lütuf ve ihsanındandır, ancak insanların çoğu şükretmezler.” “Ey zindan arkadaşlarım, birbirinden ayrı (bir sürü) Rabler mi daha hayırlıdır, yoksa kahhar (kahredici) olan bir tek Allah mı? Sizin Allah’tan başka taptıklarınız, Allah’ın kendileri hakkında hiçbir delil indirmediği, sizin ve atalarınızın ad olarak adlandırdıklarınızdan başkası değildir. Hüküm, yalnızca Allah’ındır. O, Kendisinden başkasına kulluk etmemenizi emretmiştir. Dosdoğru olan din işte budur, ancak insanların çoğu bilmezler.” (Yusuf Suresi, 37-40)

Hz. Yusuf ayetlerde de görüldüğü gibi onlara şirk sisteminin kötülüğünü ve tevhidi anlatmıştır. İçinde yaşadıkları cahiliye sisteminin çarpıklığını anlatmış ve onlara sadece Allah’a kul olmalarını öğütlemiştir.

Hz. Yusuf konuşması sırasında geçmiş peygamberlerden de örnekler vermiş, onların hepsinin aynı hak din üzerinde olduğunu hatırlatmıştır.

Bundan başka karşısındaki insanları düşündürtecek sorular sormuştur. Örneğin “**bir sürü Rabler mi yoksa kahhar olan Allah mı?**” diye sorarak aynı zamanda Allah’ın cezalandıran, azaplandırıan ve kahreden sıfatlarını onlara hatırlatmıştır. Böylece hem düşüncelerini hem de Allah’tan korkmalarını sağlamaya çalışmıştır.

Onlara taptıkları ilahları hatırlatmış, bunların batıl olduklarını, gerçekliklerine dair haklarında hiçbir delil

O dönem Mısır ve Mezopotamya'daki rüya yorumlama ilmi ile ilgili çalışmaları ve kitapları gösteren taş oymaları.

bulunmayan, atalarından kalan sahte ilahlar olduklarını bildirmiştir. Allah'tan başka ilahlara tapmanın haram olduğunu açıklamış, insanların çoğunun bunları bilmediğini söylemiş ve onları dosdoğru dine davet etmiştir.

Hız. Yusuf'un uyguladığı bu yol, Müslümanların dini insanlara anlatırken kullanılabilecekleri önemli bir yöntemdir. Onların konuyu açmalarını fırsat bilerek ilk önce kendi istediklerini detaylı olarak anlatmış, sonra onlara cevap vermiştir.

Ancak bütün bunlar bittiğinde onların sordukları soruya cevap vererek rüyalarının yorumunu söylemiştir:

“Ey zindan arkadaşlarım, ikinizden biri efendisine şarap içirecek, diğeri ise asılacak, kuş onun başından yiyecek. İşte hakkında fetva istemekte olduğunuz iş (artık) olup bitmiştir.” İkisinden

kurtulacağını sandığı kişiye dedi ki: “Efendinin katında beni hatırla.” Fakat şeytan, efendisine hatırlatmayı ona unutturdu, böylece daha nice yıllar (Yusuf) zindanda kaldı. (Yusuf Suresi, 41-42)

İkinci ayete dikkat edilecek olursa, Hz. Yusuf'un yine çok akıllıca davrandığı görülür. Onlara rüyalarının yorumundan bahsettikten sonra zindan arkadaşlarından kurtulacak olanına, çıkınca efendisine kendisini hatırlatmasını söylemiştir. Böylece zindandan çıkabilmek için akıllı bir yönetim başıvurmuştur. Fakat Hz. Yusuf aldığı bu tedbirin bir sebep olduğunun, Allah dilemedikçe hapisten çıkamayacağını da farkındadır.

Nitekim ayetin sonundan da anlaşıldığı üzere, şeytan o kişiye Hz. Yusuf'u unutturmuş ve Hz. Yusuf da daha nice yıllar zindanda kalmıştır. Ancak Yusuf Peygamber bunun en hayırlı sonuç olduğunu bilir. Bu aslında sabır gerektiren bir imtihandır; kuşkusuz zindanda uzun yıllar kalmak ve hatta unutulmak pek çok insan için zorluktur. Oysa Hz. Yusuf ahlakının ve imanının üstünlüğünü burada da kanıtlar, başına gelenleri çok tevekküllü karşılar.

Bir gün dönemin hükümdarı gördüğü rüyanın yorumlanmasını ister. Bunun için ülkedeki en tanınmış kahinlere ve bilginlere başvurur.

Üstte bu olayın bir tasviri yer alıyor.

HZ. YUSUF'A KURULAN DÜZENİN ORTAYA ÇIKIŞI

Hız. Yusuf ayetin ifadesiyle daha “nice yıllar” zindanda kalmıştır. Ancak bir gün hükümdar, gördüğü bir rüyanın yorumlanmasını istemiştir. Bunun için ülkedeki en tanınmış kahinlere ve bilginlere başvurulmuştur. Fakat hepsi de hükümdarın gördüklerinin karmakarışık düşler olduğunu söylemiş ve rüyayı yorumlayamamışlardır. Ancak bir süre sonra Hız. Yusuf'un zindan arkadaşlarından olup kurtulan kişi Hız. Yusuf'u hatırlamıştır:

Hükümdar: “Ben (rüyamda) yedi besili inek görüyorum, onları yedi zayıf inek yiyor; bir de yedi yeşil başak ve diğerleri ise kupkuru. Ey önde gelen (kahin-bilginler,) eğer rüya yorumluyorsanız benim bu rüyamı çözüverin” dedi. Dediler ki: “(Bunlar) Karmakarışık düşlerdir. Biz böyle düşlerin yorumunu bilenler değiliz. “O iki kişiden kurtulmuş olanı, nice zaman sonra hatırladı ve: “Ben bunun yorumunu size haber veririm, hemen beni (zindana) gönderin” dedi.

(Yusuf Suresi, 43-45)

Görüldüğü gibi olaylar hiç beklenmedik şekilde gelişir ve yıllarca zindanda unutilan Yusuf Peygamber böylece hatırlanmış olur. Aslında kaderde Yusuf Peygamberin ancak yıllar sonra bu vesileyle hatırlanması yazılıdır, bu nedenle olaylar bu şekilde gelişir. Hükümdara o karmakarışık gibi görünen rüyayı gösteren, onun bu rüyanın yorumunu merak etmesini ilham eden, hiçkimsenin bu rüyayı yorumlayabilmesine izin vermeyen, zindan arkadaşına Hız. Yusuf'u hatırlatan Allah'tır. Allah herşeyi ka-

derde önceden takdir edip planlamıştır. Bu olayların devamı Kuran'da şöyle anlatılır:

(Zindana gidip:) “Yusuf, ey doğru (sözlü insan).. Yedi besili ineği yedi zayıf (ineğin) yediği ve yedi yeşil başakla diğerleri kuru olan (rüya) konusunda bize fetva ver. Umarım ki insanlara da (senin söylediklerinle) dönerim, belki onlar (bunun anlamını) öğrenmiş olurlar.” (Yusuf Suresi, 46)

Zindan arkadaşının Yusuf Peygambere hitabı çok dikkat çekicidir: **“Ey doğru (sözlü insan)...”** Bu ifade-den Hz. Yusuf'un mümin karakterinin ve güzel ahlakının insanlar tarafından rahatça fark edilmiş olduğunu anlarız. Yusuf Peygamberin her peygamber gibi, karşısındaki insanlara güven veren, eminlik ifade eden bir tavrı vardır. Zindan arkadaşı da onun bu yönünü bilerek, onu doğru sözlü ve güvenilir görerek yanına gelmiştir. Görüşmelerinde Hz. Yusuf'tan hükümdarın rüyası hakkında fetva istemiştir. Yusuf Peygamber ise rüyanın yorumunu şöyle yapmıştır:

Dedi ki: “Siz yedi yıl, önceleri (ektiğiniz) gibi ekin ekin, yediğinizin az bir kısmı dışında (kalınını) biçtiklerinizi başağında bırakın. Sonra bunun arkasından (kuraklığı) zorlu yedi yıl gelecektir, sakladığınız az bir miktar dışında, daha önce biriktirdiğinizi yiyip bitirecektir. Sonra bunun arkasından bir yıl gelecektir ki, insanlar onda bol bol yağmura kavuşturulacak ve onda sıkıp-sağacaklar.” (Yusuf Suresi, 47-49)

Hükümdar, Hz. Yusuf'un rüyasını nasıl yorumladığını öğrenince onu huzuruna çağırmıştır. Hükümdarın gönderdiği elçi bu davetle Hz. Yusuf'un yanına geldiğin-

de, Yusuf Peygamber hemen teklife icabet etmek yerine, yine çok akılcı bir yöntem izlemiştir. Haksız yere zindanda yattığının ve iftiraya uğradığının anlaşılması ve gerçeklerin ortaya çıkması için, elçiyi, konunun yeniden incelenmesini, araştırılmasını sağlayacak bir takım sorularla hükümdara geri göndermiştir. Ellerini kesen kadınların durumunu sormuştur ki, gerçekten onlar Hz. Yusuf'un suçsuzluğuna ve Aziz'in karısının iffetsizliğine tanık olmuşlardır. Her biri birinci dereceden şahittirler, fakat daha önce onların tanıklık edecekleri bir ortam olmamıştır. Bu nedenle Hz. Yusuf bu fırsatı çok iyi kullanır. Bu olay ayette şöyle anlatılır:

Hükümdar dedi ki: “Onu bana getirin.” Ona elçi geldiğinde (Yusuf:) “Efendine dön de ona sor: “Ellerini kesen o kadınların durumu neydi? Doğrusu benim Rabbim, onların hileli düzenlerini gerçekten bilendir.” (Yusuf Suresi, 50)

Hz. Yusuf'un bu sorusu üzerine hükümdar kadınları toplamış ve olayın gerçeğini sormuştur:

“Yusuf'un nefsinden murad almak istediğinizde sizin durumunuz neydi?” dedi. Onlar: “Allah için, haşa” dediler. “Biz ondan hiçbir kötülük görmedik.” Aziz (Vezir)in de karısı dedi ki: “İşte şu anda gerçek orta yere çıktı; onun nefsinden ben murad almak istemiştim. O ise gerçekten doğruyu söyleyenlerdendir.” (Yusuf Suresi, 51)

Böylece yıllar sonra da olsa gerçekler ortaya çıkmıştır. Kadınların Hz. Yusuf'a bir düzen kurdukları, kadının çirkin teklifine karşın Hz. Yusuf'un iffetli davrandığı an-

laşılmıştır. Hz. Yusuf'un suçsuzluğu apaçık olmasına rağmen yıllarca hapiste kalması ise bir kayıp ve aksilik değildir. Onun yaşadığı her an Allah katında planlanmıştır ve bu planın çok büyük rahmet ve hayırları bulunmaktadır. Zindanda kalmak Hz. Yusuf'un manevi olarak eğitilmesine, derinleşmesine ve olgunlaşmasına vesile olmuştur. Güzel tavır göstermesi sebebiyle de Allah'a yaklaşmıştır. Dünya hayatında yaşanan bu tür zorluklar ve sıkıntılar insanın ahireti için güzel bir ecirdir. Allah, dünyadaki zorluklara karşı sabır gösteren, en ağır koşullarda dahi Allah'tan razı ve şükredici olan kullarına ahirette güzel bir hayat ve rızasını vaat etmektedir.

Dahası, Hz. Yusuf zindanda iken geçen zaman, bir başka hayra daha vesile olmuş, Allah Mısır'daki ortamı, onun iktidara gelmesine vesile olacak şekilde ayarlamıştır.

Kıssanın devamına bakıldığında kadınların gerçekleri itiraf etmelerinin ardından Hz. Yusuf'un aracıya şunları söylediği görülür:

(Yusuf aracıya şunu söyledi:) “Bu, (itiraf Vezerin) yokluğunda gerçekten kendisine ihanet etmediğimi ve gerçekten Allah'ın ihanet edenlerin hileli-düzenlerini başarıya ulaştırmadığını kendisinin de bilip öğrenmesi içindi. (Yine de) Ben nefsimi temize çıkaramam. Çünkü gerçekten nefis, -Rabbimin kendisini esirgediği dışındavar gücüyle kötülüğü emredendir. Şüphesiz, benim Rabbim, bağışlayandır, esirgeyendir.”

(Yusuf Suresi, 52-53)

Burada dikkat çeken nokta Hz. Yusuf'un yine etrafındakilere Allah'ı hatırlatmasıdır. Allah'ın ihanet

edenlerin hileli düzenlerini başarıya ulaştırmadığını söylemekle aslında batınında bu olayı açığa kavuşturanın Allah olduğunu da söylemektedir. Bu önemli bir noktadır, çünkü Hz. Yusuf'a atılan iftiranın ortaya çıkması Allah'ın izniyle olmuştur. Hükümdar ve insanlar gerçekleri Allah'ın dilediği anda ve Allah'ın dilediği şekilde öğrenmişlerdir. Allah'ın takdir ettiği kader işlemektedir, bu olayların yaşanması en hayırlı ve en güzeldir.

Fakat Yusuf Peygamberin yukarıdaki son ayette söyledikleri de son derece önemlidir. Haklılığı böylesine ortada olmasına, kendisine açık bir iftira atılmasına, bundan dolayı nice yıllar zindanda kalmasına ve kendisi Allah'ın peygamberlik vererek yücelttiği bir kul olmasına rağmen Yusuf Peygamber nefsinı temize çıkarmaktan sakınmıştır. Üstelik bununla birlikte çok önemli bir gerçeği de açıklamıştır: **“Allah'ın esirgedikleri dışında nefsin var gücüyle kötülüğü emretmesi...”** Bu, tüm müminleri hayatlarının her anında dikkatli olmaları gereken bir durumdur. Çünkü her insan nefis sahibidir ve Allah insanları hayatları boyunca, yaşamlarının her anında denemeden geçirir. Kimi zaman insanın nefsiyle vicdanı çatışır ve insan ikisinden birinin telkinine uyar. Müminler büyük bir itinayla kendilerini Allah'ın rızasına çağırır vicdanlarının sesini dinlerler. Diğer insanlar ise nefislerinin boyunduruğu altında yaşarlar.

Mümin bir gaflete kapılıp da nefsine uyarsa, bundan dolayı tevbe etmeli ve nefsinin kötülüklerine karşı daha dikkatli olmalıdır. Çünkü Hz. Yusuf'un da söylediği gibi, nefis daima kötülüğü emretmektedir.

HAZRETİ YUSUF'UN MISIR'DA YÖNETİCİLİK DÖNEMİ

HZ. YUSUF'A GÜÇ VE İKTİDAR VERİLMESİ

Hükümdarın gerçekleri öğrenmesinin ardından Hz. Yusuf için yeni bir dönem başlamıştır. Hükümdar aracılarına Hz. Yusuf'u getirmelerini söylemiştir. Hz. Yusuf geldiğinde ise ona kendi yanında önemli bir mevki vermiş, onu güvenilir bir danışmanı yapmıştır. Bu konu Kuran'da şöyle aktarılır:

Hükümdar dedi ki: “Onu bana getirin, onu kendime bağlı kılayım.” Onunla konuştuğunda da (şöyle) dedi: “Sen bugün bizim yanımızda (artık) önemli bir yer sahibisin, güvenilir (bir danışman-yönetici)sin.”(Yusuf) Dedi ki: “Beni (bu yerin (ülkenin) hazineleri üzerinde (bir yönetici) kıl. Çünkü ben, (bunları iyi) bir koruyucuyum, (yönetim işlerini de) bilenim. İşte böylece Biz yeryüzünde Yusuf'a güç ve imkan (iktidar) verdik. Öyle ki, orada (Mısır'da) dilediği yerde konakladı. Biz kime dilersek rahmetimizi nasib ederiz ve iyilik yapanların ecrini kayba uğratmayız. Ahiretin karşılığı ise, iman edenler ve takvada bulunanlar için daha hayırlıdır. (Yusuf Suresi, 54-57)

Dedi ki: "Siz yedi yıl, önceleri gibi ekin ekin, yediğinizin az bir kısmı dışında, biçtiklerinizi başağında bırakın.

Sonra bunun arkasından zorlu yedi yıl gelecektir, sakladığımız az bir miktar dışında, daha önce biriktirdiğinizi yiyip bitirecektir.

Sonra bunun arkasından bir yıl gelecektir ki, insanlar onda bol bol yağmura kavuşturulacak ve onda sıkıp sağacaklar."

*(Yusuf Suresi,
47-49)*

Yukarıdaki Eski Mısır çizimleri, kıtlık öncesinde yaşanan yedi yıllık bolluk dönemini göstermektedir.

Hz. Yusuf'un yaşamını anlatan bir filmde, kıtlık öncesindeki tarım bölgeleri ve aynı toprakların kıtlık dönemindeki çorak hali üstteki şekilde tasvir edilmektedir.

Kıtlık çeken Mısır halkını gösteren döneme ait bir duvar resmi.

MÖ. 1700-1550 döneminden kalma bu eski Mısır yazıtlarında, Hz. Yusuf döneminde yaşanmış olan 7 yıl kıtlık ayrıntılı olarak anlatılır.

Zorlu geçen kıtlık yıllarını canlandıran tarihi tablolar.

Hatırlanacak olursa Hz. Yusuf Mısır'a köle olarak girmiş, ardından da "bir kadının ırzına göz dikmek" gibi son derece kötü ve çirkin bir iftiraya uğrayıp zindana atılmıştır. Fakat Allah, yüzeysel bir bakışla "imkansız" gibi gözükken bir değişiklik yapmış ve bu olumsuz şartlar içindeki Hz. Yusuf'u bir anda Mısır'ın yönetiminde söz sahibi bir insan haline getirmiştir. Gerçekte bu, yani yüzeysel bir bakışla imkansız gibi gözükken işleri gerçekleştirmek, Allah'ın bir ilmi ve sanatıdır. Kuran'da bildirildiği gibi, **"Nice küçük topluluk, daha çok olan bir topluluğa Allah'ın izniyle galib gelmiştir."** (Bakara Suresi, 249) Allah, müminlere bir iman hakikati olmak üzere, onları en zor ve imkansız gibi gözükken şartların içinde kurtarıp çıkarmakta ve inkarcılara karşı galip getirmektedir. Mümine düşen tek görev, Allah'ın vaadine olan inancından asla dönmek ve hep Allah'a tevekkül edip güvenmektir.

Dinden uzak bir yaşam süren insanlar için dünyada güç ve iktidar sahibi olmak, para ve mala hakim olmak, onu harcama yetkisinde olmak, erişilebilecek en ileri noktadır. Bu, ulaşmak için hayatlarını ortaya koydukları, mücadelesini verdikleri ana hedektir. Ancak görüldüğü

Bolluk zamanında ekinlerin bir bölümünü ambarlarında saklayan Mısır yönetiminin, kıtlık sırasındaki erzak dağıtımını tasvir eden bir kabartma ve tablo.

gibi Allah Hz. Yusuf'u zindandan çıkartıp bu nimetlerin hepsini birden ona vermiştir. İşte Allah'ın Hz. Yusuf'a güç, iktidar ve mal verdikten sonra ayetin sonunda hemen ahireti hatırlatmasının bir hikmeti de budur.

Böylece aslında dünyada verilen malın ve makamın hiç de önemli bir şey olmadığı, esas önemli olanın, hedeflenmesi gereken şeyin ve daha hayırlı olanın ahiret olduğu hatırlatılmaktadır. Allah bu şekilde insanın yüzünü dünyadan ahirete çevirmektedir. Ancak ayetin son cümlesinde bu konu hatırlatılırken ve ahirette verilecek karşılığın daha hayırlı olduğu bildirilirken, bunun "iman edenler" ve "takvada bulunanlar" için geçerli olduğu da haber verilir. Bu özelliklere sahip olmayan insanların ahirette güzel bir karşılık beklemeleri elbette ki düşünülemez.

Hz. Yusuf kıssasında insanlara gösterilen çok önemli bir gerçek daha vardır. Allah bu gerçeği Kuran'da şöyle bildirir:

Demek ki, gerçekten zorlukla beraber kolaylık vardır. Gerçekten güçlükle beraber kolaylık vardır. (İnşirah Suresi, 5-6)

İnşirah Suresi'nde bildirildiği gibi, Allah her zorluğun ardından iman eden insanlar için bir kolaylık yaratacağını vaat etmektedir. Hz. Yusuf'un hayatı ise bunun örnekleri ile doludur. Kuyudan kurtulup iyi bir ailenin yanında bakılıp büyütülmesi, zindanın ardından hazinelerin başına geçmesi gibi olaylar Allah'ın her zorluğun ve güçlüğü ardından nasıl kolaylıklar ve güzellikler yarattığının açık delilleridir.

HZ. YUSUF'UN KARDEŞLERİYLE KARŞILAŞMASI VE UYGULADIĞI AKILCI TAKTİKLER

Yusuf Peygamber böylece Mısır'ın hazinelerinden sorumlu olmuştur. Bir süre sonra onu kuyuya atan kardeşleri ticaret yapmak amacıyla Mısır'a gelmişler ve onun huzuruna getirilmişlerdir. Ancak Hz. Yusuf'u tanımamışlardır. Yusuf Peygamber ise onları hemen tanıdı ve onlara son derece akılcı bir plan hazırlamıştır. Onlara maddi menfaat sunmuş ve kendisinin konuksever bir insan olduğunu söylemiş, böylece onları etkileyerek istediklerini yaptırabileceğini hesaplamıştır. Bunu yaparken amacının küçük kardeşine ulaşmak olduğu ise aşağıdaki ayetlerden anlaşılmaktadır:

Yusuf'un kardeşleri gelip yanına girdiler, onu tanımadıkları halde kendisi onları hemen tanıdı. Onların erzak yüklerini hazırlayınca dedi ki: "Bana babanızdan olan kardeşinizi getirin. Görüyor musunuz, ben ölçüyü tam tutarım ve ben konukseverlerin en hayırlısıyım. Eğer onu bana getirmeyecek olursanız, artık benim katımda sizin için bir ölçek (erzak) yoktur ve bana da yaklaşmayın." (Yusuf Suresi, 58-60)

Hz. Yusuf'un tedbirli yönetimi sayesinde, kıtlık döneminde sermaye karşılığı erzak dağıtımı yapılmıştır. İnsanlar ticaret yapmak için akın akın Mısır'a gelmişlerdir. Üstteki tabloda ve yandaki eski Mısır çizimlerinde bu ticaret tasvir edilir.

Ayetlerde görüldüğü gibi Hz. Yusuf ayrıca adaletli bir insan olduğunu da belirterek onları istedikleri konusunda şevklendirmiştir. Ve bu planında oldukça başarılı olmuştur. Eğer kardeşlerini getirmezlerse kendileriyle ticaret yapmayacağını ve görüşmeyeceğini de belirterek onlarda sıkıntıya düşebilecekleri endişesini uyandırmıştır.

Nitekim Hz. Yusuf'un konuşmasının etkisi kardeşleri üzerinde hemen görülmüştür. Sahip olduğu güç ve ihtişamdan dolayı onun dediğini yapabileceğine inanmışlar ve kardeşlerini getirme konusunda ellerinden geleni yapmaya karar vermişlerdir:

Dediler ki: “Onu babasından istemeye çalışacağız ve herhalde biz bunu yapabileceğiz.” (Yusuf Suresi, 61)

Görüldüğü gibi Hz. Yusuf'un bu taktiği son derece akılcıdır. Çünkü eğer onlara bu şekilde maddi bir menfaat sunulmamış, bir takım şartlar koşulmamış olsaydı gevşek davranabilir ve kardeşlerini getirmeyebilirlerdi. Ama Hz. Yusuf işi onların iradesine bırakmayacak şekilde, karşı koyamayacakları kusursuz bir plan hazırlamıştır.

Bütün bu akılcı tedbirlerin yanı sıra Hz. Yusuf işi sağlamlaştıracak bir tedbir daha almıştır. Kardeşleri Mısır'dan ayrılmadan önce onlardan erzak karşılığı aldığı parayı yani onların sermayelerini gizlice yüklerinin içine koydurmuştur. Böylece hem erzaklarını hem de erzakları için ödedikleri parayı vererek onlara büyük bir maddi menfaat daha sağlamıştır. Bu olay Yusuf Suresi'nde şöyle anlatılır:

Yardımcılarına dedi ki: “Sermayelerini yüklerinin içine koyun. İhtimal ki ailelerine döndükle-

Hz. Yusuf'u kuyuya atan kardeşleri, erzak almak niyetiyle yıllar sonra Hz. Yusuf'un huzuruna çıkmışlardır. Yanda, bu anı canlandıran bir tablo.

rinde bunun farkına varırlar da belki geri dönerler.” (Yusuf Suresi, 62)

Bu arka arkaya alınan tedbirlerden müminlerin çıkarması gereken bir hikmet de; vicdanına güvenilmeyen, zayıf imanlı ve zayıf ahlaklı insanlarla bir anlaşma yapıldığında, onların anlaşmayı bozma ihtimallerine karşı, istenileni yapmalarını sağlayacak her türlü önlemin alınmasıdır. Olayların gelişimini karşı tarafın, yani zayıf imanlı olanların insiyatifine bırakmamak bir mümin alametidir.

HZ. YUSUF'UN KARDEŞLERİNİN BABALARINDAN İSTEKTE BULUNMALARI

Bilindiği gibi cahiliye insanların önemli bir özelliği maddiyattan çok hoşlanmaları ve kendilerine menfaat sağlayacak herkesin ve herşeyin önünde boyun eğmele-

ridir. Nitekim Yusuf Peygamberin kardeşleri de kendilerine sunulan maddi olanakları ellerinden kaçırmayı göze alamamışlardır. Mısır'dan ayrılmalarının ardından hemen babalarının yanına dönmüş ve ondan mutlaka koruyacaklarına dair söz vererek küçük kardeşlerini istemişlerdir:

Böylelikle babalarına döndükleri zaman, dediler ki: “Ey babamız, ölçek bizden engellendi. Bu durumda kardeşimizi bizimle gönder de erzağı alalım. Onu mutlaka koruyacağız.” (Yusuf Suresi, 63)

Ancak babaları onlara güvenmemektedir:

Dedi ki: “Daha önce kardeşi konusunda size güvendiğimden başka (bir şekilde) onun hakkında size güvenir miyim? Allah en hayırlı koruyucudur ve O, esirgeyenlerin esirgeyicisidir.” (Yusuf Suresi, 64)

Dikkat edilecek olursa gerek Hz. Yakup gerekse Hz. Yusuf genelde konuşmalarının ardından hep Allah'ı anmakta ve O'nu yüceltmektedirler. Bu, müminlerin her olay karşısında, her an Allah'ı hatırlamaları ve O'nu asla unutmamaları gerektiğine örnektir.

Ama Hz. Yusuf'un kardeşleri maddi çıkar elde etme konusunda büyük bir hırsa sahiptirler. Bu nedenle, babalarını razı edebilmek için büyük çaba harcarlar:

Erzak yüklerini açıp da sermayelerinin kendilerine geri verilmiş olduğunu gördüklerinde, dediler ki: “Ey Babamız, daha neyi arıyoruz, işte sermayemiz bize geri verilmiş; (bununla yine) ailemize erzak getiririz, kardeşimizi koruruz ve bir deve yükünü de ilave ederiz. Bu (aldığımız) az bir ölçektir.” (Yusuf Suresi, 65)

Hz. Yakub diğer oğullarına güvenmediği için onlardan kardeşlerini geri getireceklerine dair kesin bir söz istemiştir:

“Bana etrafınızın çepeçevre kuşatılması dışında, onu ne olursa olsun mutlaka bana getireceğinize dair Allah adına kesin bir söz verinceye kadar, onu sizinle asla gönderemem.” dedi. Böylelikle ona kesin bir söz verince dedi ki: “Allah, söylediklerimize vekildir.” (Yusuf Suresi, 66)

Hz. Yakub'un, Allah'ın bu ahde şahit olduğunu hatırlatması, arkasından Allah'ı vekil kıldığını söylemesi önemli hikmetlerdir. Bu, imanı zayıf olan insanları hayra yönlendirmek için, onlardan Allah adına ahit almanın etkili bir yöntem olduğunu bize göstermektedir. Zira karşıdaki kişilerin bir parça dahi olsa Allah korkuları varsa, bunu düşünüp dürüst davranacaklardır.

Yakup Peygamber çocuklarından kesin bir söz aldıktan sonra onlara tedbirli davranmalarını ve Mısır'a ayrı ayrı kapılardan girmelerini hatırlatır:

Ve dedi ki: “Ey çocuklarım, tek bir kapıdan girmeyin, ayrı ayrı kapılardan girin. Ben size Allah'tan hiçbir şeyi sağlayamam. Hüküm yalnızca Allah'ındır. Ben O'na tevekkül ettim. Tevekkül edenler de yalnızca O'na tevekkül etmelidirler.” (Yusuf Suresi, 67)

Hz. Yakub'un oğullarına verdiği bu nasihat son derece önemlidir. Bu ayetlerde müminlerin her an her yerde tedbirli hareket etmeleri ve olası tehlikeleri hesap ederek, önlem almaları gerektiğine dikkat çekilmektedir.

Ancak aynı zamanda da Yakup Peygamber her zaman olduğu gibi bu sözünün arkasından yine herşeyin özünü hatırlatmıştır. Hükmü verenin Allah olduğunu, Allah bir şeyi dilemişse bunu engellemenin mümkün olmadığını ve Allah'a tevekkül etmek gerektiğini söylemiştir. Bunlar çok değerli hatırlatmalardır. Burada tam manasıyla Müslümanların yaşaması gereken gerçek tevekkül anlayışı görülmektedir. Halk arasında yanlış bir kader ve tevekkül anlayışı vardır. Bazıları olayların kendi aldıkları tedbirlerle oluştuğunu, herşeyi sebeplerle halledebileceklerini düşünürler. Bazıları da “zaten herşeyin ne olacağı belli, bizim bir şey yapmamıza gerek yok” mantığıyla yanlış bir tevekkül anlayışına sahiptirler. Oysa her iki tarafın düşüncesi de hatalıdır. İnsan, karşılaştığı olaylarda her türlü tedbiri almak, her türlü sebebe sarılmak ama sonucunun da Allah'ın takdiri olduğunu unutmamakla yükümlüdür. Tedbir elbette hiç bir olay etkileyemez, ancak bir ibadet kastıyla titizlikle alınması ve uygulanması gerekir.

Hz. Yakup bu sırra vakıf olan kamil bir mümindir. Her konuşmasında Allah'ı hatırlatması, olayın batınını düşünmesi onun takvasının alametidir. Allah Hz. Yakub'un ilim sahibi bir kul olduğunu ayette şöyle bildirmiştir:

Babalarının kendilerine emrettiği yerden (Mısır'a) girdiklerinde, (bu,) -Yakub'un nefsindeki dileği açığa çıkarması dışında- onlara Allah'tan gelecek olan hiçbir şeyi (gidermeyi) sağlamadı. Gerçekten o, kendisine öğrettiğimiz için bir ilim sahibiydi. Ancak insanların çoğu bilmezler. (Yusuf Suresi, 68)

HZ. YUSUF'UN KÜÇÜK KARDEŞİYLE KARŞILAŞMASI

Hz. Yusuf'un kardeşleri, yanlarında Hz. Yusuf'un küçük kardeşi de olduğu halde Mısır'a gelmişler ve bir kez daha Yusuf Peygamberin makamına çıkmışlardır. Burada ise Hz. Yusuf, küçük kardeşini diğerlerinden ayırmış ve ona gerçek kimliğini açıklamıştır:

Yusuf'un yanına girdikleri zaman, o, kardeşini bağına bastı; “Ben” dedi. “Senin gerçekten kardeşinim. Artık onların yaptıklarına üzülme.”
(Yusuf Suresi, 69)

Hz. Yusuf'un ifadesinden anlaşılmaktadır ki, kardeşleri ona sıkıntı ve üzüntü verecek şeyler yapmaktadırlar. Bu, onların dinden uzak karakterlerinin bir başka göstergesidir.

Yusuf Peygamber kardeşi ile buluştuktan sonra yine son derece akılcı taktiklerle onu yanında alıkoymuştur. Böylece küçük kardeşini diğerlerinin sebep olduğu sıkıntıdan kurtarmıştır. Kuran'da Hz. Yusuf'un izlediği bu akılcı yöntem şöyle anlatılır:

Erzak yüklerini kendilerine hazırlayınca da, su kabını kardeşinin yükü içine bıraktı, sonra bir münadi (şöyle) seslendi: “Ey kabile, sizler gerçekten hırsızsiniz.” Onlara doğru yönelerek: “Neyi kaybettiniz?” dediler. Dediler ki: “Hükümdarın su tasını kaybettik, kim onu (bulup) getirirse, (ona armağan olarak) bir deve yükü vardır. Ben de buna kefilim.” “Allah adına, hayret” dediler. “Siz de bilmişsiniz ki, biz (bu) yere bozgunculuk çıkarmak amacıyla gelmedik ve biz hırsız değiliz.” “Öyleyse” dediler. “Eğer yalan söylüyorsa-

nız (bunun) cezası nedir?” Dediler ki: “Bunun cezası, (su tası) yükünde bulunanın kendisidir. İşte biz zulmedenleri böyle cezalandırırız.” Böylece (Yusuf) kardeşinin kabından önce onların kablarnı (yoklamaya) başladı, sonra onu kardeşinin kabından çıkardı. İşte Biz Yusuf için böyle bir plan düzenledik. (Yoksa) Hükümdarın dininde (yürürlükteki kanuna göre) kardeşini (yanında) alıkoyamazdı. Ancak Allah’ın dilemesi başka. Biz dilediğimizi derecelerle yükseltiriz. Ve her bilgi sahibinin üstünde daha iyi bir bilen vardır.
(Yusuf Suresi, 70-76)

Hz. Yusuf Mısır’ın kurallarına göre kardeşini yanında alıkoyamazdı. Fakat yaptığı plan sayesinde bunu başarmıştır. Plana göre önce kardeşinin yüküne su tasını saklamış, sonra adamlarından biri onları suçlu psikolojisine sokacak ve eziklik hissetmelerini sağlayacak bir üslupla onlara seslenmiştir. Hemen arkasından tasın hükümdara ait olduğu ve onu bulan kişiye bir deve yükü ödül verileceği açıklanmıştır. Böylece bunun büyük bir olay olduğu hissi uyandırılmış ve bunun bir taktik olduğunu anlamalarını engelleyecek bir önlem daha alınmıştır.

Daha sonra, tas kendilerinde bulunduğu takdirde bunun yasalara göre hükmünün ne olacağını onlara sormuş ve kendilerine ikrar ettirmiştir. Yasalara göre tas kimin çantasında bulunursa o kişi alıkonacaktır. Ancak bunun planlı olduğunun anlaşılması için, ilk olarak küçük kardeşinin eşyalarına bakmamış, diğerlerininkini aramaya başlamıştır.

Tasın kardeşlerinin yükünden çıkması üzerine diğer kardeşleri hemen durumu kabullenmişler, küçük kardeşlerini hırsızlıkla suçlamışlar ve dahası geçmişteki bir

Hükümdarın kaybolan su kabının, Hz. Yusuf'un kardeşinin yükünün içinde bulunmasını resmeden tablolar.

iftiralarını tekrarlayarak Hz. Yusuf'u da itham altında bırakmak istemişlerdir:

Dediler ki: “Şayet çalmış bulunuyorsa, bundan önce onun kardeşi de çalmıştı”... (Yusuf Suresi, 77)

Oysa kardeşlerinin hırsızlık yapmayacağını, dürüst bir insan olduğunu çok iyi bilmektedirler. Kuran ahlakına göre müminler birbirlerine karşı hüsnü zanlı olurlar. Ve birbirlerini iftiralara karşı korurlar. Hz. Yusuf'un kardeşlerinin, masum olan küçük kardeşlerini korumamaları ve bir de Hz. Yusuf'a iftira atmaları, sahtekar ve iki yüzlü karakterlerinin bir göstergesidir.

Hz. Yusuf ise bu durum karşısında son derece sabırlı davranmıştır:

Yusuf bunu kendi içinde saklı tuttu ve bunu onlara açıklamadı (ve içinden): “Siz daha kötü bir konumdasınız” dedi. “Sizin düzmekte olduğunuzu Allah daha iyi bilir.” (Yusuf Suresi, 77)

Hz. Yusuf'un buradaki tavrı, hem tevekkül hem de akılcılık açısından örnektir. Cahiliyede insanlar kendileri aleyhinde en ufak bir söz duyduklarında sinirlenir, köpürür ve duygusal tepkiler verirler. Oysa Hz. Yusuf,

Hız. Yusuf'un yaşamı ile ilgili bir filmde, hükümdarın su tasının kardeşinin yükünden çıktığı an böyle gösterilmektedir.
 Hız. Yusuf normal şartlarda kardeşini yanında alıkoymazdı, fakat yaptığı akıllıca plan sayesinde bunu başarmıştır.

düşüncelerini ayetteki ifadeyle "saklı tutmuş", yani hiç bir şekilde dışardaki insanlara sezdirmemiştir.

Olayın devamı ayetlerde şöyle anlatılmaktadır:

Dediler ki: "Ey Vezir, gerçek şu ki, bunun yaşlı (ve) büyük bir babası var; onun yerine bizden birisini alıkoy. Doğrusu biz, seni iyilik yapanlardan görmekteyiz." Dedi ki: "Eşyamızı kendisinde bulduğumuzun dışında, birisini alıkoymamızdan Allah'a sığınırız. Yoksa bu durumda kuşkusuz biz zalim oluruz." Ondan umutlarını kestikleri zaman, (durumu) kendi aralarında görüşmek üzere bir yana çekildiler. Onların büyüklere dedi ki: "Babanızın size karşı Allah adına kesin bir söz aldığını ve daha önce Yusuf konusunda yaptığımız aşırılığı (işlediğimiz suçu) bilmiyor musunuz? Artık (bundan böyle) ben, ya babam bana izin verinceye veya Allah bana ilişkin hüküm verinceye kadar (bu) yerden kesin olarak ayrılamam. O, hüküm verenlerin en hayırlısıdır." (Yusuf Suresi, 78-80)

Burada, Hız. Yusuf'un zalim kardeşlerinin içinden bi-

rinin, diğerlerine göre daha vicdanlı olduğu görülmektedir. Nitekim benzer bir durum, Hz. Yusuf'un kuyuya atılması sırasında da yaşanmış ve kardeşlerinin çoğu onu öldürmek isterken içlerinden biri, **“eğer (mutlaka bir şey) yapacaksanız, öldürmeyin Yusufu, onu kuyunun derinliklerine bırakıverin de bir yolcu kaflesi alsın”** demiştir. (Yusuf Suresi, 10) Belki bu iki kişi birbirinin aynı da olabilir. (En doğrusunu Allah bilir) Burada karşılaştığımız yapı, ilginç bir insan karakteridir: Etrafında işlenen günahların yanlış olduğunu vicdaniyle anlayan, ancak bunlara yeterince karşı çıkamayan, sadece zayıf bir muhalefet gösterebilen bir karakter. Bu, her ne kadar zalim ve vicdansız insanlarla kıyaslandığında daha olumlu bir model olsa da, gerçek mümin karakteriyle kıyaslandığında çok eksik ve yetersiz kalmaktadır.

Mümin karakteri, Allah'ın dinine muhalif bir tavır gördüğünde, bir zalimlik ve vicdanlıkla karşılaştığında, buna hemen ve etkili şekilde müdahale etmeyi gerektirir. Mümin asla aciz kalmaz, etrafındaki zalimlerin çoğunluğundan etkilenip, “grup psikolojisi” içine girip, haktan taviz vermez. Etrafındaki herkes sapsa da, o Allah'ın yolundan ayrılmaz.

Hz. Yusuf'un kardeşlerinin kendi aralarındaki konuşması, kıssanın devamında şöyle anlatılmaktadır:

“Dönün babanıza ve deyin ki: ‘-Ey babamız, senin oğlun gerçekten hırsızlık etti. Biz, bildiğimizden başkasına şahitlik etmedik. Biz gaybın kollayıcıları değiliz. İçinde (yaşamakta) olduğumuz şehre sor, hem kendisinde geldiğimiz kervana da. Biz gerçekten doğruyu söyleyenleriz.’” (Şehre dönüp durumu babalarına aktarınca o:) **“Hayır”** dedi. **“Nefsiniz sizi yanıltıp (böyle) bir**

işe sürüklemiş. Bundan sonra (bana düşen) güzel bir sabırdır. Umulur ki Allah (pek yakın bir gelecekte) onların tümünü bana getirir. Çünkü O, bilen, hüküm ve hikmet sahibi olanın kendisidir.” (Yusuf Suresi, 81-83)

Dikkat edilirse, Hz. Yusuf'un kardeşleri gerçekten de küçük kardeşlerinin hırsızlık ettiğine inanmışlardır. Oysa daha önce de bahsedildiği gibi böyle düşünmeleri çok hatalıdır. Bir müminin böyle bir şeyi asla ve kesinlikle yapmayacağını bilmeleri, hüsnü zan etmeleri ve bir yanlışlık olduğunu düşünmeleri gerekirdi. Nitekim Yakup Peygamber tam bu şekilde bir mümin tavrı koymuştur. Oğlunun hırsızlık ettiğine ihtimal dahi vermemiştir çünkü onun mümin olduğunu, Allah'tan korktuğunu bilmektedir. Bunun yanı sıra diğer oğullarının da dinden uzak bir ahlak gösterdiklerini bildiği için onlara güvenmemekte, yine bunun da onların yaptıkları nefsanî bir iş olduğunu yani onların bir düzeni olduğunu düşünmektedir. Yakup Peygamberin buradaki tevekküllü tavrı da yine örnek bir mümin ahlakıdır. Oğlunun başına gelenlerle ilgili bir yanlışlık olduğunu, ortada bir düzen olduğunu düşünmesine rağmen hemen Allah'a dönüp yönelmiş ve sabırla Allah'tan yardım istemiştir. Hatta kendisine düşenin **“güzel bir sabır”** olduğunu yine belirtmiştir. Yakup Peygamber umudunu asla kaybetmemiştir. Hatta Allah'ın yakın bir gelecekte Hz. Yusuf'u da kardeşini de kendisine kavuşturacağını ummuştur.

Ayrıca, her olayda bir hayır olduğuna iman etmek müminlerin en belirgin özelliklerinden biridir. Kardeşlerinin, küçük kardeşinin tası çaldığına inanmalarında da hayır vardır. Böylelikle küçük kardeşlerini Mısır'da bı-

rakmaya kolayca ikna olmuşlar, Hz. Yusuf'a zorluk çıkarmamışlardır.

Yakup Peygamber ise, bu sırrı, yani herşeyi Allah'ın yarattığını ve bunun müminler için en hayırlısı olduğunu bilmektedir. Nitekim ayetlerde en dikkat çeken yönü, olayları maddi sebeplere bağlamaması, yüzeysel bir sebep-sonuç mantığında düşünmemesi ve herşeyin Allah'ın kontrolünde olduğunu kesin olarak bilmesidir. Bu örnek de bize göstermektedir ki, müminler her ne olursa olsun, şartlar ne kadar imkansız gibi gözükürse gözüksün asla ümitsizliğe düşmemelidirler. Her zaman umut dolu olarak, Allah'tan yardım dilemelidirler.

Ancak Hz. Yakub'un ilginç bir durumu vardır. Karşılaştığı olayların hepsini Allah'ın yarattığını bilmesine rağmen, Hz. Yusuf ve kardeşi konusunda üzülmeğe geri durmamaktadır. Bu da onun bir imtihanıdır. Öyle ki, ayetlerde bildirildiğine göre, Hz. Yusuf'a olan kahrından dolayı gözleri ağarır, yani kör olur. Oğulları ise üzüntüsünden dolayı hasta olabileceğini ya da "helake uğrayabileceğini" söyleyerek kendisini uyarırlar:

Ve onlardan yüz(ünü) çevirdi ve: "Ey Yusuf'a karşı (artan dayanılmaz) kahrım" dedi ve gözleri üzüntüsünden (ağardıkça) ağardı. Ki yutkundukça yutkunuyordu. "Allah adına, hayret" dediler. "Hala Yusuf'u anıp durmaktasın. Sonunda (ya kahrından) hastalanacaksın ya da helake uğrayanlardan olacaksın." Dedi ki: "Ben, dayanılmaz kahrımı ve üzüntümü yalnızca Allah'a şikayet ediyorum. Ben Allah'tan (bir bilgi olarak) sizin bilmediğinizi de biliyorum." (Yusuf Suresi, 84-86)

Bu ayette de üzüntünün ciddi hastalıklara sebep olabileceğine de işaret edilmektedir. Nitekim Allah, Kuran'ın pek çok ayetinde "üzülmeyin", "hüzne kapılmayın" demektedir. Bu hükme uyulmadığında, negatif etkileri hemen görülür. Üzüntünün psikolojik etkileri dışında, fiziksel olarak da çok olumsuz etkileri vardır. Göz altlarının morarması, yüzün gergin bir hal alması, saçların beyazlaması, vücudun çökmesi gibi...

Kıssanın devamında, Hz. Yakup, oğullarının gidip, Hz. Yusuf ve kardeşi hakkında haber getirmelerini istemiştir:

“Oğullarım, gidin de Yusuf ile kardeşinden (duyarlı bir araştırmayla) bir haber getirin ve Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin. Çünkü kafirler topluluğundan başkası Allah'ın rahmetinden umut kesmez.” (Yusuf Suresi, 87)

Burada dikkat çeken nokta Hz. Yakub'un Hz. Yusuf'un hala yaşadığına emin olmasıdır. Bu eminliğinin bir nedeni Allah'ın kendisine vermiş olduğu özel bir ilim olabilir. Kuran'da bildirildiği gibi Allah peygamberlerine ve bazı elçilerine bu şekilde sezgi kuvvetliliği, ileri görüşlülük, teşhis kabiliyeti ve hikmet gibi ilimler verebilmektedir. Bu nedenle kendisine ilim verilen bu kişilere tabi olmak, onlara güvenmek ve uymak gerekir.

Ayette vurgulanan bir diğer gerçek ise, müminlerin her şartta ümitvar olmaları gerektiğidir. Hz. Yakub, Hz. Yusuf ve kardeşini bulacaklarına dair umudunu hiç yitirmemiş ve oğullarına Allah'ın rahmetinden umut kesmelerini öğütlemiştir. Allah'ın rahmetinden umut kesmek, müslümanlara değil, kafirlere ait bir ruh halidir.

KARDEŞLERİNİN HZ. YUSUF'U TANIMALARI

Hz. Yakup'un oğullarının Hz. Yusuf ile tekrar karşılaşmaları ayette şöyle açıklanır:

Böylece onun (Yusuf'un) huzuruna girdikleri zaman, dediler ki: "Ey Vezir, bize ve ailemize şiddetli bir darlık dokundu; önemi olmayan bir sermaye ile geldik. Bize artık (yine) ölçeği tam olarak ver ve bize ilave bir bağışta bulun. Şüphesiz Allah, tasaddukta bulunanlara karşılığını verir." (Yusuf Suresi, 88)

Yukarıdaki ayetin sonunda Hz. Yusuf'un kardeşlerinin kullandıkları üslup dikkat çekicidir. Hz. Yusuf'tan kendilerine bağışta bulunmasını istedikten sonra Allah'ı anmakta ve Allah'ın bu şekilde bağışta bulunanlara karşılığını vereceğini hatırlatmaktadırlar. Bu, onların münafikça tavırlarının bir göstergesidir. Zira dine ve Allah'ın rızasına aykırı bir yaşam sürmelerine, yaptıkları fiillerde Allah'ı unutmalarına rağmen çıkarları söz konusu olduğunda Allah'ı anmaktadırlar. Gerçekten Allah'ın infakta bulunanları sevdiği Kuran'da da bildirilen bir gerçektir ve bunda şüphe yoktur. Ne var ki onlar Allah'ın rızasını göz ardı eden insanlar olmalarına karşın yalnızca çıkarları söz konusu olduğunda Allah'ın adını anmakta ve karşlarındaki insanı bu şekilde etkileyebileceklerini düşünmektedirler.

Bir sonraki ayette kardeşlerinin bu yardım taleplerine karşın Hz. Yusuf onların dedikleriyle hiç ilgilenmeden kendi kimliğini ima etmiştir. Böylece kendisinin kim olduğunu anlamalarını sağlamıştır:

Hz. Yusuf'u kardeşlerine kimliğini açıklarken gösteren bir çizim. Kardeşleri geçmişte Hz. Yusuf'a yaptıklarını hatırlayarak, pişman olduklarını ve hata ettiklerini ikrar etmiştir.

(Yusuf) Dedi ki: “Sizler, cahiller iken Yusuf’a ve kardeşine neler yaptığınızı biliyor musunuz?” “Sen gerçekten Yusuf musun, sensin öyle mi?” dediler. “Ben Yusuf’um” dedi. “Ve bu da kardeşimdir. Doğrusu Allah bize lütufta bulundu. Gerçek şu ki, kim sakınır ve sabrederse, şüphesiz Allah, iyilikte bulunanların karşılığını boşa çıkarmaz.” Dediler ki: “Allah adına, hayret, Allah seni gerçekten bize karşı tercih edip-seçmiştir ve biz de gerçekten hataya düşenler idik.”

(Yusuf Suresi, 89-91)

Ayetteki ifadelerinden de anlaşıldığı gibi, Hz. Yusuf'un kardeşleri, o anda geçmişte Hz. Yusuf'a karşı yaptıklarının bir nevi muhasebesini yapıp, pişman olduklarını ve hata ettiklerini ikrar etmişlerdir. Allah'ın Hz. Yusuf'u seçtiğini ve onlara karşı da onu tercih ettiğini kabul etmişlerdir. Burada önemli bir gerçek vurgulanmaktadır: Tercih etmek, seçmek Allah'a ait bir iştir. Bu ger-

Yaptıklarından pişmanlık duyan Hz. Yusuf'un kardeşlerini tasvir eden bir Hıristiyan tablosu.

çek Kuran'da **“Rabbin, dilediğini yaratır ve seçer; seçim onlara ait değildir...”** (Kasas Suresi, 68) ayetiyle de bildirilmektedir.

Hz. Yusuf ise, kardeşlerine şu cevabı vermiştir:

Dedi ki: “Bugün size karşı sorgulama, kınama yoktur. Sizi Allah bağışlasın. O, merhametlilerin (en) merhametlisidir.” (Yusuf Suresi, 92)

Yukarıdaki ayetten anlaşıldığı üzere Hz. Yusuf, istese onlara ceza verebilecek veya kötü muamele yapabilecek konumda olmasına rağmen, kardeşlerini herhangi bir sorgulamaya tabi tutmamış ve onları kınamadığını söylemiştir. Hatta kardeşleri için Allah'tan bağışlama dilemiş, onlara Allah'ın merhametlilerin en merhametlisi olduğunu hatırlatmıştır.

Hz. Yusuf'un bu tavrı, tüm müminler için çok önem-

Gerçek şu ki, kim sakınır ve sabrederse, şüphesiz Allah, iyilikte bulunanların karşılığını boşa çıkarmaz.” Dediler ki: “Allah adına, hayret, Allah seni gerçekten bize karşı tercih edip-seçmiştir ve biz de gerçekten hataya düşenler idik.”

(Yusuf Suresi, 90-91)

li bir örnektir. Cahiliye insanları bu tip durumlarda kindar davranarak, oç alma mantığı içinde hareket ederler. Müminler ise Hz. Yusuf'un ahlakında gördüğü gibi kişisel haklar peşinde koşmaz, Allah'ı razı edecek tavrın bağışlayan ve affeden bir davranış olduğunu bilirler. **“Sen af (veya kolaylık) yolunu benimse, (İslam'a) uygun olanı (örfü) emret ve cahillerden yüz çevir.”** (Araf Suresi, 199) ayetine uygun olarak, kötülükleri affeder ve kötülüğe iyilikle karşılık vererek üstün bir ahlak gösterirler.

HZ. YAKUB'UN SAHİP OLDUĞU İLİM

Hz Yusuf bu konuşmaların üzerine kardeşlerine gömleğini verir bunu babalarına götürmelerini söyler:

“Bu gömleğimle gidin de, babamın yüzüne sürün. Gözü (yine) görür hale gelir. Bütün ailenizi de bana getirin.” Kafile (Mısır'dan) ayrılmaya başladığı zaman, babaları dedi ki: **“Eğer beni bunamış saymıyorsanız, inanın Yusuf'un kokusunu (burnumda tüter) buluyorum.”** **“Allah adı-**

na, hayret” dediler. “Sen hala geçmişteki yanlışlığındasın.” (Yusuf Suresi, 93-95)

Yukarıdaki ayetlerde görüldüğü gibi ailesi, Hz. Yakub'un oğluna olan hasretinden dolayı yanlış bir tavır içinde olduğunu zanneder. Onların bu düşüncesinin hatırlattığı hikmetli bir ders vardır: Olayları sadece zahiriye yani dış görünüşüne ve sebeplere göre değerlendirmek her zaman doğru olmayabilir. Çünkü Allah Kuran'da kimi zaman özel olarak verilen ilimle yapılan hareketlerden söz etmiştir. Örneğin Hz. Musa ile ilim sahibi bir zatın yaşadıklarının anlatıldığı kıssada bu konudan detaylı olarak söz edilmekte ve örnekleri de verilmektedir. (Detaylı bilgi için bkz. Harun Yahya, Hz. Musa, Şubat 2001) Allah Hz. Yakub'un da ilim sahibi bir kul olduğunu zaten bildirmiştir. Sahip olduğu bu ilim dolayısıyla gösterdiği tavrı, ailesi anlayamamış, zahir bir bakış açısıyla yaklaşarak onun yanlışlık içinde olduğunu zannetmişlerdir.

Nitekim Hz. Yakup, gömleği aldıktan sonra Allah'ın kendisine verdiği ilmi ailesine hatırlatmıştır:

Müjdeci gelip de onu (gömleği) onun yüzüne sürdüğü zaman, gözü görür olarak (sağlığına) dönüverdi. (Yakub) Dedi ki: “Ben, size bilmediğinizi Allah'tan gerçekten biliyorum demedim mi?” (Yusuf Suresi, 96)

Görüldüğü gibi Hz. Yusuf'un önceden söyledikleri çıkmıştır; gömleği babasının yüzüne sürdüklerinde babasının rahatsızlığı ortadan kalkmış, gözü görmeye başlamıştır. Babası böylece sağlığına kavuşmuştur. Ayrıca Hz. Yakup'un söyledikleri de çıkmıştır. Hz. Yusuf'u göreceğini önceden hissetmiştir ve görmüştür. Bu, kuşkusuz her ikisinin de ilim sahibi kullar olduklarının bir göstergesidir.

HAZRETİ YUSUF'UN GÖRDÜĞÜ RÜYANIN DOĞRULANMASI

HZ. YUSUF'UN AİLESİ İLE BULUŞMASI

Hız. Yusuf'un hayatta olduğu bilgisinin ve buna dair kanıtın (gömleğin) Hız. Yakup'a gelmesiyle birlikte, Hız. Yusuf'un kardeşlerinin yıllardır saklı tuttıkları yalan da ortaya çıkmıştır. Onlar babalarına Hız. Yusuf'un kurt tarafından yenip öldürüldüğünü söylemişlerdir, oysa Hız. Yusuf hayattadır. Bu gerçeğin açığa çıkmasıyla birlikte çocukları Hız. Yakub'dan kendileri için bağışlanma dilemesini istemişlerdir:

(Çocukları da): “Ey babamız, bizim için günahlarımızın bağışlanmasını dile. Biz gerçekten hataya düşenler idik” dediler. “İlerde sizin için Rabbimden bağışlanma dilerim. Çünkü O, bağışlayandır, esirgeyendir” dedi. (Yusuf Suresi, 97-98)

Dikkat edilirse Hız. Yakup, hemen değil “ileriki bir zamanda” bağışlanma dileyeceğini söylemiştir. Acaba Hız. Yakup, çocukları için neden hemen bağışlanma dilememiştir? Bunun bir hikmeti, onların o andan sonraki tavır ve tutumlarını gözlemek istemesi olabilir. Onların hatalarından gerçekten döndüklerine, samimi oldukları-

Allah, içinizden iman edenlere ve salih amellerde bulunanlara va'detmiştir: Hiç şüphesiz onlardan öncekileri nasıl 'güç ve iktidar sahibi' kıldıysa, onları da yeryüzünde 'güç ve iktidar sahibi' kılacak, kendileri için seçip beğendiği dinlerini kendilerine yerleşik kılıp sağlamlaştıracak ve onları korkularından sonra güvenliğe çevirecektir... (Nur Suresi, 55)

na belli bir zaman sürecinde görerek kanaat getirmek istemiş olabilir. Bundan dolayı, bu kanaatla birlikte onlar için dua edeceği anlaşılabilir. (En doğrusunu Allah bilir)

Ama ayetin sonunda da belirtildiği gibi, Yakup Peygamber Allah'ın bağışlayan ve esirgeyen sıfatlarını onlara hatırlatmıştır. Bunu Allah'tan bağışlanmayı ümit etmeleri, Allah'a dönüp yönelmeleri için yapmaktadır.

Kıssanın devamındaki gelişmeler Kuran'da şöyle anlatılır:

Böylece onlar (gelip) Yusuf'un yanına girdikleri zaman, anne ve babasını bağrına bastı ve dedi ki: "Allah'ın dilemesiyle Mısır'a güvenlik içinde giriniz." (Yusuf Suresi, 99)

Hz. Yusuf'un ailesiyle karşılaştığında ilk yaptığı şey onları bağrına basmak ve onlara güven içinde olduklarını hatırlatmak olmuştur. Bu ayetten de anlaşılmaktadır ki, sarılmak, insanın samimi sevgisinin güzel bir ifadesidir. Güven içinde olduklarını hatırlatmak da karşı tarafı

rahatlatacak, ince düşünceli bir davranıştır. Uzun yoldan gelen, pek çok düzene şahit olan bu insanlar için güvenilir bir ortamda olduklarını bilmek son derece huzur vericidir. Bu, müminlerin örnek alması gereken bir davranış modelidir. Gelen misafire, yabancıya ya da konuk edilen insanlara güvenlik içinde olduklarını söylemek onları rahatlatacağı için Kuran’da dikkat çekilen bir güzelliştir.

Hız. Yusuf’un konukseverliği ve ince düşüncesi yalnızca bunlarla da sınırlı değildir. Ayette Hız. Yusuf’un anne babasına gösterdiği saygı şöyle bildirilir:

Babasını ve annesini tahta çıkarıp oturttu; onun için secdeye kapandılar... (Yusuf Suresi, 100)

Hız. Yusuf’un annesini ve babasını tahta çıkartıp oturması güzel bir saygı ifadesidir. Onlar kendisinden yaşça büyüklerdir, dahası babası da Allah’ın ilimce güçlendirdiği bir peygamberdir. Hız. Yusuf’un bu saygılı ve hürmetkar tavrına karşı onlar da çok güzel bir tevazu göstermişlerdir. (Ayette ailesinin Hız. Yusuf için secdeye kapandığı ifade edilmektedir. Bu, o dönemin örfünde yaygın olan bir saygı ifadesi olmalıdır. Bu secdenin “tapınmak” gibi bir manası elbette yoktur.)

Dikkat edilirse anne ve babası, Hız. Yusuf onların çocukları olmasına ve kendileri yaşça da ondan çok büyük olmalarına rağmen, büyük bir alçakgönüllülükle karşılık vermişlerdir. Cahiliye insanları arasında ise bu tarz durumlarda kibir devreye girer ve iki taraf da candan ve hürmetkar bir tavır göstermekten çekinir. Özellikle de cahiliye toplumunda insanlar kendilerinden yaşça küçük olan bir kişinin karşısında eğilmek gibi bir saygı ifadesinden şiddetle kaçınırlar. Oysa Hız. Yusuf’un ve ailesinin

gösterdikleri bu davranışlar, saygı, sevgi ve tevazuya dayalıdır. Bu, bir mümin ailenin nasıl olması gerektiğini de göstermektedir.

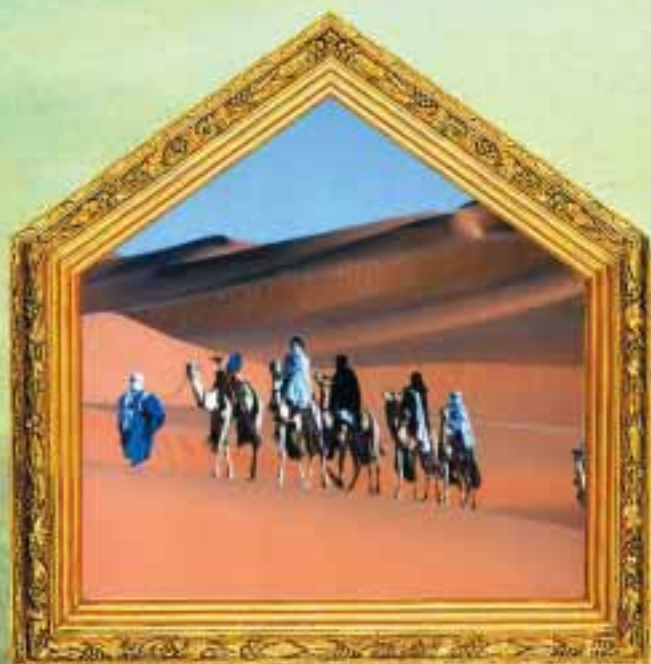
Bu ortam içinde, Hz, Yusuf, geçmişte yaşadığı tüm olayların bir yorumunu yapmış ve Allah'ın eksiksiz işleyen planını açıklamıştır:

... Dedi ki: “Ey Babam, bu, daha önceki rüyamın yorumudur. Doğrusu Rabbim onu gerçek kıldı. Bana iyilik etti, çünkü beni zindandan çıkardı. Şeytan benimle kardeşlerimin arasını açtıktan sonra, (O,) çölden sizi getirdi. Şüphesiz benim Rabbim, dilediğini pek ince düzenleyip tedbir edendi. Gerçekten bilen, hüküm ve hikmet sahibi O'dur.” (Yusuf Suresi, 100)

Hatırlanacağı gibi Hz. Yusuf rüyasında onbir yıldız, Güneş ve Ay'ı kendisine secde etmekteyken görmüştür. Yıllar sonra annesinin, babasının ve kardeşlerinin, kendi bulunduğu konum itibarıyla ona saygı göstermeleri, ona hürmetlerinin bir ifadesi olarak secde etmeleri, özellikle de kardeşlerinin ona muhtaç konumda huzuruna gelmeleri bu rüyanın bir yorumudur.

Dikkat edilirse Hz. Yusuf tüm bunları izah ederken, Allah'ı anmakta ve O'nu övüp yüceltmektedir. Ve o ana kadar kendisinin ve ailesinin yaşadığı tüm olayların, Allah'ın takdir etmiş olduğu bir plana göre gerçekleştiğini açıklamaktadır. Bu bir müminin sahip olması gereken örnek düşünce ve konuşma şeklidir.

Burada Hz. Yusuf'un dikkat çeken bir özelliği de herşeyin güzel tarafını görmesi, herşeyi hayırla yorumlamasıdır. Örneğin Allah'ın kendisine iyilik ettiğini ve zindandan çıkardığını söylemiştir. Bu, tam anlamıyla bir mü-

Andolsun, onların kıssalarında "öz sahipleri" için ibretler vardır. (Bu Kur'an) düzüp uydurulacak bir söz değildir, ancak kendinden öncekilerin doğrulayıcısı, herşeyin 'çeşitli biçimlerde açıklaması' ve iman edecek bir topluluk için bir hidayet ve rahmettir. (Yusuf Suresi, 111)

min tavrıdır; olaylara olumlu ve güzel gözle baktığının kanıtıdır. Hz. Yusuf hep Allah'ın tarafında olduğunu, Allah'ın yaptığı herşeyden hoşnut olduğunu belli eden bir üslup kullanmakta, olumsuz ya da Allah'a karşı saygıda kusur olabilecek her türlü üsluptan ve tavırdan kaçınmaktadır. Allah'ın "dilediği herşeyi pek ince tedbir ettiğini, O'nun bilen, hüküm ve hikmet sahibi olduğunu" söylemesi de bunun bir göstergesidir. Hz. Yusuf'un bu yönü tüm müminler için en güzel örneklerdendir.

HZ. YUSUF'UN SAMİMİ DUASI

Hz. Yusuf'un Allah'a son derece bağlı, O'nu veli edinen bir insan olduğundan ve Allah'ı çok fazla zikrettiğinden, O'na sürekli şükrettiğinden kitap boyunca bahsettik. Bu gerçeği aşağıdaki ayette, Hz. Yusuf'un söylediği sözlerde de görmek mümkündür:

“Rabbim, Sen bana mülkten (bir pay ve onu yönetme imkanını) verdin, sözlerin yorumundan (bir bilgi) öğrettin. Göklerin ve yerin yaratıcısı, dünyada ve ahirette benim velim Sensin. Müslüman olarak benim hayatıma son ver ve beni salihlerin arasına kat.” (Yusuf Suresi, 101)

Görüldüğü gibi Hz. Yusuf, sahip olduğu tüm özelliklerin (hem maddi imkanların hem de bilgi ve aklın) kendisine Allah'ın bir lütfu olduğunun bilincindedir. Buna karşılık inkar edenler, herşeyi kendi yetenekleriyle kazandıklarını zanneder, kendilerini gözlerinde büyütür ve Allah'ın nimetlerine nankörlük ederler.

Hz. Yusuf'un üstteki ayette bildirilen duası ise, onun imanının ve Allah korkusunun bir diğer ifadesidir.

“Rabbim, Sen bana mülkten (bir pay ve onu yönetme imkanını) verdin, sözlerin yorumundan (bir bilgi) öğrettin. Göklerin ve yerin yaratıcısı, dünyada ve ahirette benim velim Sensin. Müslüman olarak benim hayatıma son ver ve beni salihlerin arasına kat.”

(Yusuf Suresi, 101)

Allah'ın seçtiği bir peygamber olmasına rağmen, müslüman olarak ölebilmeyi ve salihlerin arasına girmeyi istemektedir. Ahiretteki konumundan emin değildir. Allah'tan samimi bir şekilde korkmakta ve O'na ihtiyaç içinde dua etmektedir.

İşte bu, bir müminin sahip olması gereken örnek davranış ve düşünce şeklidir. Kendilerini cennete layık gören, Allah'ın sevgili kulları olduklarını öne sürerek ahirette mutlaka kurtuluş bulacaklarını iddia eden ve bu kibir içinde diğer insanları küçümseyenler, büyük bir gaflet içindedirler. Buna karşılık gerçek mümin, her zaman için Allah'a karşı boyun eğici olur, her zaman için Allah'ın rızasını kaybetmekten çekinir ve bunun getirdiği tevazu içinde olur.

Her müslümana düşen görev, Hz. Yusuf gibi samimi, tevekküllü, ihlaslı ve mütevazi bir mümin olmak ve Allah'a “Müslüman olarak benim hayatıma son ver ve beni salihlerin arasına kat” diye samimiyetle dua etmektir.

SONUÇ

Tüm kitap boyunca Hz. Yusuf'un hayatı Kuran'da anlatılanlar doğrultusunda incelendi. Bizler Hz. Yusuf ile ilgili bilgileri ancak Allah'ın bildirmesiyle ve O'nun bildirdiği kadarıyla bilebiliriz. Bunun dışında ne eksik ne fazla bir söz söyleme hakkına sahip olamayız. Nitekim Allah bu gerçeğe işaret etmiş ve Yusuf Peygamberle ilgili olarak bütün bu anlatılanların aslında gayb haberlerinden olduğunu bildirmiştir. Hz. Yusuf'un samimi duasının aktarılmasının ardından, Yusuf Kıssası aşağıdaki ayetle bitirilmiştir:

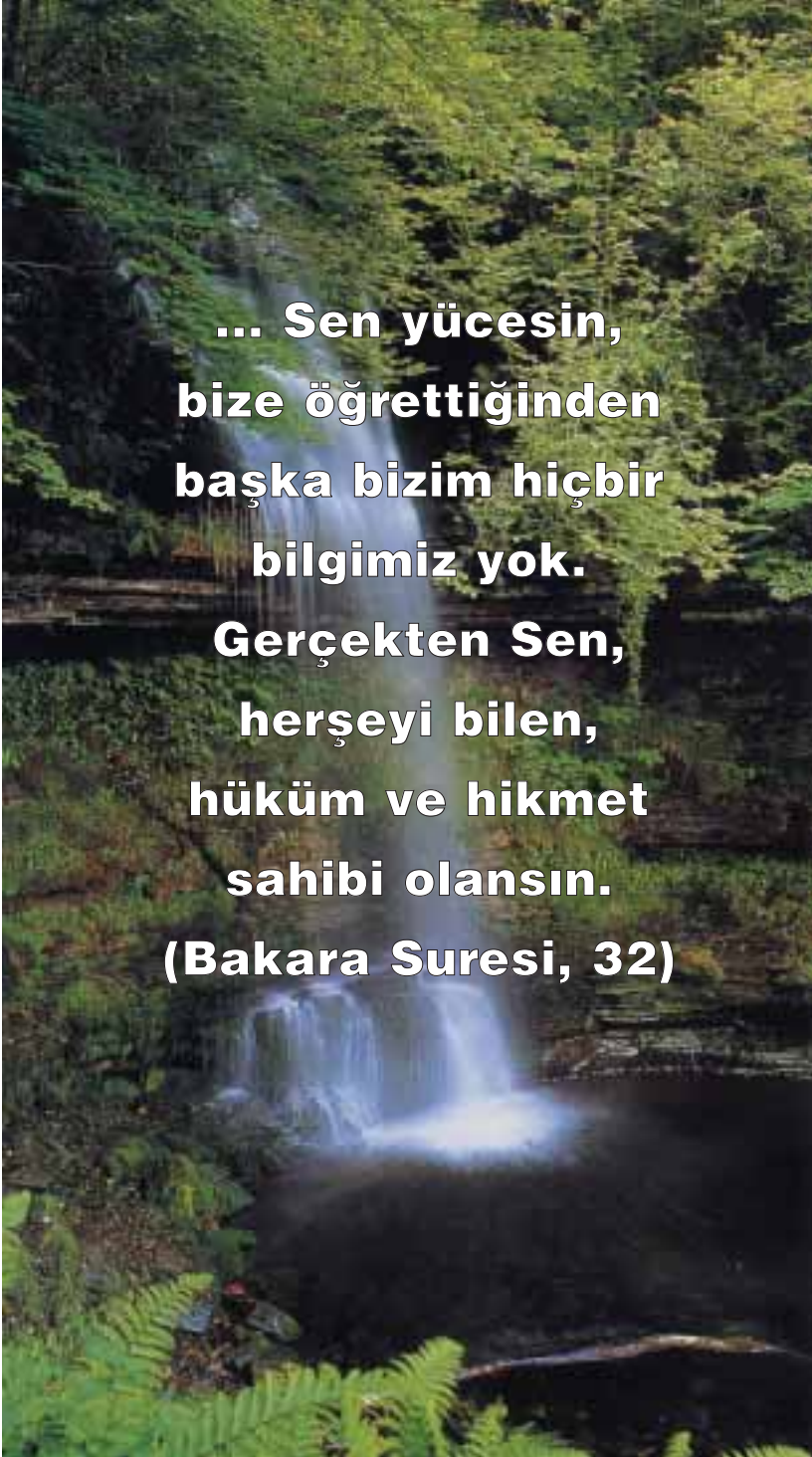
Bu, sana vahyettiğimiz gayb haberlerindedir. Yoksa onlar, (Yusuf'un kardeşleri) o hileli-düzeni kurarlarken, yapacakları işe topluca karar verdikleri zaman sen yanlarında değildin. (Yusuf Suresi, 102)

Allah bize bu gayb haberlerini bildirmekle, hem hayatımızda kullanacağımız önemli hikmetler öğretmekte, hem de geçmişteki peygamberleri tanıyarak onları kendimize örnek almamızı kolaylaştırmaktadır. Hz. Yusuf'u, Hz. Yakup'u veya diğer peygamberleri bu dünyada görme şansımız yoktur. Ancak Kuran'ı dikkatli bir biçimde okuyarak, peygamber kıssaları üzerinde derin şekilde tefekkür ederek, içinde buldukları ortamı, gösterdikleri örnek tavırları zihnimizde iyi canlandırarak ve yorumlayarak, peygamberleri tanıyabilir ve onların üstün maneviyat, akıl ve ihlasından istifade edebiliriz.

Bu yüzden her insan, bu kitapta okuduklarını iyi düşünmeli, Hz. Yusuf'un ve Hz. Yakub'un hikmetlerini iyi

tefekkür etmeli ve bunları günlük hayatına nasıl geçirebileceğini yorumlamalıdır. Başına gelen sıkıntı ve zorluklar karşısında ümitsizliğe kapılıyor mu? Veya müslümanların zor durumunu görünce, “bu durumun düzelmesi çok zor, yapacak bir şey yok” diye mi düşünüyor? Eğer böyle düşünüyorsa, bilmelidir ki bu çok büyük bir gaflettir. Kuyuya atılan, ardından köle olarak ucuz bir fiyata satılan, çirkin bir iftiraya uğrayan, sonra suçsuz yere zindana atılan, zindanda da yıllar boyu unutulmuş Hz. Yusuf’un sabrını, kararlılığını ve Allah’tan asla ümit kesmeyen üstün imanını düşünmeli ve ona göre kendisini gereksiz yılgınlıklardan ve ümitsizliklerden kurtarmalıdır. Hz. Yusuf’un, üst üste gelen ve zahirde her biri ayrı birer zorluk gibi gözükken bu olaylara rağmen, bir anda Allah’ın lütfuyla kurtulduğunu ve büyük bir nimete kavuştuğunu iyi düşünmelidir.

Günümüzde de yaşanan her olayda, aynen Hz. Yusuf’un hayatı gibi kusursuz bir İlahi planın işlediğini, Allah’ın her olayı hayır ve hikmetle yarattığını sakın unutmayın. Unutmayın ki Allah herşeye kadirdir ve Kendisine iman edip samimi bir şekilde bağlanan, dinine hizmet etmek için ihlasla çalışan kullarının daima yardımcıdır. Müminlere hiç umulmadık yerden hiç umulmadık nimetler verir, onlara hesaba katmadıkları yönden yardım eder. İnsanın tek vazifesi, bu gerçeğe samimi olarak iman etmek ve buna göre yaşamaktır.

**... Sen yücesin,
bize öğrettiğinden
başka bizim hiçbir
bilgimiz yok.
Gerçekten Sen,
herşeyi bilen,
hüküm ve hikmet
sahibi olansın.
(Bakara Suresi, 32)**